

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona
 Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona
 Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK.
 Helyesbítő pont sor egyenként 20 fill.
 Minden következőnél 16 fill.
 Nyitótér sora 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 257

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szerda, január 8.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Tanácsok egy kezdő városatyának.
- Egy havi közigazgatás.
- A román szocialisták kongresszusa.
- Wóiflingné a férjéről.
- A katonai kérdések.
- Gennarit felmentették.

férjenek el valamennyien a baloldali gyűrűben? Ha máshova ülsz, a szomszédaid révén fognak rád titkos velleitásokat. Ne telepedj a Virágh Lajos háta mögé, mert azt hiszik rólad, hogy aszfalt-párti vagy! Hanem majd csak elhelyezkedel. A bizottságokban is olyan tapintatos módon adott

ted helyet a polgármesteri vesékbe lá-
 Ma még nem tudsz a multadból sem-
 ami arra ténne hivatottá, hogy az
 iz-bizottságban üdvös tevékenységet fejts
 de már egyszer be vagy osztva s ha
 szerencsés körülmények valaha Arad
 ka alá árvizet bocsátanak, meg fogod
 ni, milyen kiváló árviztudós leszel! Sza-
 ztott így van a társad a beszállásolás
 tos ügyével, amelynek tagjává vá-
 ztatik.

De hát ezek kis dolgok a dobogó ter-
 ez, a magasra vivő szándékokhoz ké-
 amelyek a közgyűlési padok felé vivő
 utadon vezetnek. S ebben igazán
 a vagy, mint — akármennyire kerü-
 ezt a hasonlatot, egyszer ki kell mon-
 m — mint a lány, akit első báljára
 nek. Mennyi hódítás, mennyi siker s
 nyi sárga irigység! Az egész bálnak
 sz a közepe; a mosolya lebilincsel, a
 a meghódit, a szava megejt minden-
 Ugy-e, te is ragyogó képeket látsz
 ad előtt? Kiméletlen, barátságot nem
 ró kritikákat, amelyekbe a tanács
 görbed. Irgalmatlan leleplezését a köz-
 on rovására üzött kisdéd játékoknak,
 yekről mindenki suttog, csak a hal-
 öregek, a kupaktanács régi tagjai
 merik a szerdákon előhozni. A költ-

ségvetés obstruálását, amikor ronggyá
 téped a főszámvevő budgetjét és viharos
 tetszés között lerugod a pótadót a magas
 piederstárlól, amelyre az eddigi könnyelmű,
 felületes gazdálkodás emelte. A politikában
 a tüzes ellenzéki séget látod; elvégre az,
 hogy téged függetlenségi programmal vá-
 lasztottak meg, nem kötelez téged sem-
 mire a kormánynyal szemben.

És alig egy-két szerda megeszi az ál-
 maidat, jó fiu. A tanács, egész közelről
 nézve, sohase olyan javithatatlan, mint
 ahogy kívülről látszik, vagy legalább ki
 tudja mutatni, hogy nem igen tehet más-
 ként. A panamákkal csakhamar te is ott
 leszel, ahol a többi. Azt gondold, mért
 légy épen te a kegyetlen százharminc em-
 ber közül, mikor azzal ugyse javítod meg
 a világot? Ha az egyik sápvézért ki is
 végeznéd, jönne helyébe másik. A pótadó,
 a pótadó . . . ez a kétvégű kellemetlen-
 ség. Ha nem szavazod meg a tisztviselők
 fizetésemelését, drágasági pótlékát, hát
 sötétlelkű, rossz ember vagy; ha megsza-
 vazod, a pótadót emeled vele. Ha a pót-
 adó leszállítására a nyulakat meg akarod
 adóztatni, az összes barátaid megátkoz-
 nak, fő-fináncnak neveznek el. Ami meg
 a politikát illeti, egyszer talán beugrasz,
 de azután eszedbe jut: mi az ördögért
 vesszek én a törzsasztalom tagjaival ösz-
 sze azon, hogy Somogyvármegye nem
 győzi az önálló jegybankot megvárni?

Ezek szerint, fogod te mondani, na-
 gyon szomorú perspektíva nyílnék előtted
 a törvényhatóságban, Nem lennél több,
 csak egy szám; pusztán csak betöltője

Ézt olják be már bölcsőjétől kezdve a
 gyermekbe. Jól emlékszem egy esetre,
 : barátómet látogatam meg, kinek négy
 idős hugocskája óvóba járt. A kislány
 t szokott hazajöni egyik udvarbéli, hason-
 u fiucskával. Az ajtónál bucsuztak. Azt
 lom én a kislánynak:

— No kislányom, hát meg sem csókolod
 barátodat?

Mire a négyesztendő kislány, szemét le-
 e, így válaszolt:

— Néni kérem, kislánynak *nem szabad* az
 an fiukat megcsókolni. Az vétek.

Ozsonna után megint együtt játszottak a
 nekek. Figyeltem őket s láttam, hogy a
 ény mellé bujva csókolódzott a két gye-

iz az eredménye a mai nevelésnek. Tuda-
 ünbe visszi már a még tudatlan gyermek-
 is, akit kiforgat természetes ártatlansá-

gyermeklélek a maga hőférségében
 t sem követ el, mikor kis játszópajtását
 ókolja. A gyermek még nem tesz sem-
 társadalmi vagy neml megkülönbözte-
 sak két osztályba osztja környezetét.
 k olyanok, akik hozzá jók és ezért sze-
 ret. S vannak olyanok, akiket nem sze-
 csókra a szülők, a testvérek tanítják a
 teket, aki mikor csókol, mindenkít ilyen-
 al csókol. Kis játszósában ő csak egy
 személyt lát, akit szeret, éppugy, mint
 t, apát. Ez a legtisztább szeretet

De mikor elmondták előtte, hogy idegen
 fiut nem szabad megcsókolni, akkor gyilkos-
 ságot követtek el. Ezzel az egy mondatlal meg-
 ölteek naivságát, mert arra tanították, hogy ab-
 ban a játszótársában a fiut, a férfit lássa meg.
 Megértette, hogy az a játszótárs nem olyan,
 mint ő. Megismerte a neml különbséget. Rá-
 jött, hogy van férfi, aki neki *tilos*. S az ösz-
 tőne ravizsi, hogy a tilost megzselje. A négy-
 esztendő kislány elbuvik és rejtve csóko-
 lodzik. Már tud titkolózni és lesütött szemek-
 kel hazudni. S amit elkezd négy éves korában,
 azt folytatja az egész életen keresztül. Abból
 a szekrény mögötti sarokban eicsattant csók-
 ból sarjadzanak a hatalmas, nagy bűnök. An-
 nak a gyöngé, négyesztendő kisl karnak az
 ölelése sokszor, sőt legtöbbször csirája a hitvesi
 nyoszolya meggyalázásának.

A gyermekek, kiket zsenge koruktól
 kezdve üldöz a „tilos,” beteges kíváncsisággal
 veik magukat minden után, amit előtük rej-
 tege nek. Kepzeletüket csigá za, testüket lelkü-
 ket győrti a vágy, hogy megtudják, mi hát tu-
 lajdonkepen az a másik nemoeli gyerek, akitől
 őke: ugy óvják, tiltják. Szerfele csalatintaság-
 gal, ravasz hazugsággal játsszak ki a szülőket,
 neveiket, okos felnőtteket, csaknogy élvezhessék
 a *tilost*. Elkövetnek dolgokat, amik soha-soha
 eszükbe nem jutottak volna, ha a figyelmüket
 rájuk föl nem hívják. Például egy vidéki sár-
 dában a tanítójelölteknek megültották —
 többek közt — hogy olyan utcákon járjanak,
 ahol fuiskolák vannak. Attól a nap ói kezdve
 minden leány arra jár, vakmerő következetes-

derk

öcsé:
 — s
 ségét
 kor,
 arcéb
 válto
 fogyo
 hogy
 lad a
 küzde
 nyütt
 már
 gond
 párti
 embe
 azonl

P
 a né
 iskolá
 ányok
 ról a
 sakor a
 közös
 lenléte
 van a
 között
 képző
 426 f
 gon
 száv
 szem

l
 én is
 dása
 ember
 vözlő
 megf
 lyek b
 két, az
 célozza
 Hat
 egyedü
 elavult
 szem
 akkor
 rendszer
 ni a fiu

annak a helynek, amelyet más üresen hagyott, s amelyet be kellett tölteni. Statisztika, szavazásra és jegyzőkönyv-hitelesítésre használnak, amely teendőket az ép úgy ellátta volna, akit ép a te győzelmed által jelöltek érdemtelené a törvényhatósági helyre.

Hát ez még sincs így. A középben sincs az igazság: tőled függ az, hogy a két véget közül mégis melyikhez jusson közelebb a valóság. Mi, fiam, nem vagyunk közéleti primadonnák, mint a minőnek én az országgyűlési képviselőket tekintem; nekünk tehát nem szabad a szereplést a szereplésért keresnünk. Kupa-tanács se vagyunk; elvégre egy-egy ügyünk néha fontosabb, mint az, hogy Hódy Gyula képviselő mit szól közbe a horvát obstruáló képviselőknél. Hanem bele kell sülyednünk egész lelkünkkel a városnak kis és nagy ügyeibe, hogy kölcsöneinek, aszfaltozásainak, földbérleteinek, háztartásának minden ügyét olyannak érezzük, mintha az a magunk szűk portája körül történék. Valami mérhetetlen lokalpatriotizmusnak kell beléd költöznie, a mely kicsinyesnek és szürkének tűnik föl kívülről, de mégis ezen az érzésen épül a város sorsa. A körtöltés ügye unalmas, fárasztó, a társaságot nem ingerlő; de ha te magadba szivod ezt az ügyet, ennél izgatóbb dolog alig lesz előtted, s ennek sorsában találd föl az örömet, szórakozásodat és időtöltésedet. Ilyen fakó, szintelen körtöltés-ügyekből van összeróva a mi közigazgatásunk, és ezekből formálódik ki az egész lakosság sorsa is. Azt, akinek használz vele, ez többnyire untatja; jobban ég a színügyi bizottság csemegéiért, pedig attól nem lesz fehérebb a kenyere, kisebb a kiadása. S ha otthon érzed magad az ilyen ügyeknek a társaságában, akkor fölismered azt a pillanatot, amikor föl kell szólalnod, — anélkül, hogy ez a mesterkéltszűzbeszéd, vagy a keresett okvetetlenkedés látszatát viselné magán. Ezzel, igaz, nem lehet a pótdót hamaro-

sággal. Pedig bizony mondom, maguktól ez se hasem jutott volna az eszükbe. Nem is volt benne semmi más gyönyörűség, mint annak tudata, hogy most *tilosban* járnak! . . . De vajjon azok a lábak nem tévednek majd később is a tiltott utakra, ha oly korán tanulták meg az ott való járást? . . .

Ezeken és a még itt fel nem sorolható tényeken alapuló ezer és ezer tévedésen s ferdeségen a lányok és fiúk közös oktatása fog se giteni. Az egy padban való ülés, a közös rettegés és a közös apró s nagy aggodalmakkal eloszlik a ragyogó varázsfátyol, amelyen át a két-nembeli ifjuság egymástrosszullája. El fog múlni a beteges izgatottság, amelyivel oly kiváncsian kutatták egymást, mert hisz ott lesznek közel egymás mellett. A szemek meg fognak tanulni tisztán és világosan nézni és látni. Nem látnak mást, csak az egymással közös tulajdonságu embert. Lehet, sőt bizonyos, hogy elmúlnak majd azok az érzések is, amelyeknek székhelye nem a szív, a lélek, hanem a tulajdonságot fantázia volt, de ezekért egyáltalán nem kár . . .

És, s velem együtt sokan, hozsannával várjuk az új, a közös oktatási rendszer behozatalát a modern világ minden országában. Az emberiség megújítása függ ettől. Az erkölcs telenséget viharként fogja elsöpörni a lányok és fiúk közös tanítása . . . A moralista smokok csak hadd nyitogassák kezüket az ég felé, egész biztosan tudom, hogy az nem fog késésgyászásban rászakadni arra a hajlékra, hova nálunk Magyarországon a közös oktatás először bevezet. Ne hallgassunk senkire, hanem menjünk bárd szándékkal a jövőbe!

san eltörölni a föld színéről; de az ilyen komoly, becsületes munka mégis eredményeket hozhat.

Fogj hát hozzá, öcsém. Ne kedvetlenkedj ettől a sokban malomtaposó, nagy nyögő és kevés külső sikert kínáló, akthányó közmunkától. S ne kedvetlenítsen el majd az se, ha három év múlva, városatyaválasztások jöttén, újra ez lesz a jelszó: friss, eleven erőket a torony alá, hogy a lusta, penészes fejű, kényelemszerető népség közé új életet vigyenek s a közigazgatást rendre fenyítsék! Mire a friss erők megvénülnek.

Egy öreg.

Egy havi közigazgatás.

A városnál és a megyénél.

— Az Aradi Közlöny tudóstóljától. —

Arad, január 7.

Aradváros közigazgatási bizottsága ma délután négy órakor tartotta *Károlyi* Gyula gróf főispán elnöklése alatt január havi ülését.

Károlyi Gyula gróf főispán az ülés megnyitása után melegen üdvözölte a bizottság tagjait és arra kérte őket, hogy eddig tanúsított működésüket ebben az évben is folytassák. Bejelentette ezután a főispán, hogy az öt megüresedett bizottsági helyre a törvényhatósági bizottság *Müller* Károlyt, *Nagy* Sándort, *Robitsék* Ágostont, *Müle* Lajost és *Péterffy* Antalt választotta meg.

Esután megalakították az albizottságokat. Ugy a fegyelmi választmányba, mint a többi albizottságba a régi tagokat küldték ki, akik nyomban letették az esküt. Az eskü letétele után *Steinhardt* Mór dr. emelkedett szólásra és úgy a maga mint tagtársai nevében meleg szavakban üdvözölte *Károlyi* Gyula gróf főispánt, megköszönvén neki azt a feltétlen ügyszeretetet, a mely működésében mindenkor vezérelte.

Károlyi Gyula gróf válaszában kijelentette, hogy ő kizárólag csak kötelességét teljesítette és ezentul is mindent meg fog tenni, hogy vállalt kötelezettségeit teljesíthesse. (Éljenzés) Végül kijelentette a főispán, hogy működésében főleg a város iránt érzett legteljesebb vonzódás vezeti. (Éljenzés.)

Ezután a jelentésekre került a sor. *Farkas* Győző pénzügyigazgató bejelentette, hogy a múlt év december havában 136.327 korona folyt be egyenes adókban, míg 1906 december havában 199.179 korona, vagyis 62.787 koronával több.

Posgai Lajos dr. tiszti főorvos jelentése szerint a közegészségi viszonyok december havában javultak.

Aránylag kedvezőek voltak az állategészségügyi viszonyok is.

Végül több jelentéktelen ügyet tárgyalt a bizottság.

Az ülésen *Károlyi* Gyula gróf főispán elnöklése alatt jelen voltak: *Varjassy* Lajos polgármester, *Kádas* Kálmán főjegyző, *Reicher* Károly főügyész, *Posgai* Lajos dr. tiszti főorvos, *Vannay* Gyula adóügyi tanácsnok, *Csiky* Károly árvaszéki elnök, *Farkas* Győző pénzügyigazgató, *Varjassy* Árpád tanfelügyelő, *Petrovics* Arzén főmérnök, *Müller* Károly, *Müle* Lajos, *Robitsék* Ágoston dr., *Rosenberg* Miksa dr., *Steinhardt* Mór dr. és *Vizer* Lajos.

Aradvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta ülését *Károlyi* Gyula gróf főispán elnöklésével. A szakelőadók jelentéseiből

megtudta a bizottság, hogy a közigazgatás minden ágában zavartalanul folyt a munka december hónapban s hogy a bizottságnak semmilyen irányban külön intézkedést tennie nem kell.

Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő a múlt hónapban a vidéken tett iskolalátogatásairól beszámolva, előadta, hogy tíz iskolában, melyek a görög keleti román püspökség egyházi fenntartása alá tartoznak, a magyar nyelv oktatása annyira elhanyagolt, hogy nem felel meg még a törvényes követelményeknek sem. A tanfelügyelő a közigazgatási bizottságnak azt javasolta, hogy írjon fel a kultuszminiszterhez s adja tudtára, hogy mi történik ezekben az iskolákban s kérje meg, hogy írjon le a görög keleti román püspökséghez, amelynek kötelessége est a türethetetlen állapotot megszüntetni. A közigazgatási bizottság elfogadta a tanfelügyelő előterjesztését.

jük. Visszatérésünk után száműztük asztalunkról a húst, az alkoholt és csupán növényi étellel éltünk. De amíg a férjem reggelire tejet ivott, addig én még tejet sem ittam, mert a szigorubb vegetáriánusok még a tejet is perhorreszkálják. Férjemnek tetszett az új életmód. Soha sem fogok húst enni, sem alkoholos italt inni, mondotta gyakran a férjem, nincs egészségesebb dolog a vegetariánizmusnál. Férjemnek új viselete pompásan állott. Egyszerű, bő ruhát viselt, megnövesztette haját és szakállát, annyira, hogy haja nemsokára hosszú fürtökbe omlott a vállára. Nemsokára újra elmentünk Aszkónába — ezuttal már két hétre. Ott határozom el, hogy mindenképpen úgy akarok élni, mint az aszkónai vegetáriánusok. Közöltem elhatározásomat a férjemmel is, aki beleegyezett. Megvallom, hogy rajongó híve lettem a természetes életmódnak, de soha sem tettem semmit a férjem akarata ellen, ha csak egy szót szolt volna, ismét úgy éltem volna, mint ezelőtt. 1905 karácsony táján egy napon férjem közölte velem, hogy levelet kapott testvérétől, aki akkor még *Montignoso* grófnő volt. Testvére panaszkodott, hogy el akarják tőle venni leánykáját, *Monika* hercegnőt és kérte bátyját, hogy legyen segítségére. Férjem el is utazott és csak négy nap múlva tért vissza. De mennyire megváltozott. Hosszu szakála és haja nélkül jött vissza. Alig ismerem rá. De *Wölfling* Lipót belsejében is megváltozott. Ridegen beszélgetett velem, hogy valósággal borzadtam tőle.

— *Udvari levegőt érzek!* — kiáltottam rá. Te nem akarsz többé tudni rólam.

Hallgatott. Néhány perccel később megkérdeztem, hogy mi történt s mi kifogása van ellenem. Férjem így felelt:

— El foglak hagyni s nem fogok többé hozzád visszatérni. Isten veled.

Ezzel elhagyott. E pillanattól kezdve csak egyszer láttam, közvetlenül a válópör megindítása előtt. A következő év februárjában ugyanis levelet kaptam *Lachenal* genfi ügyvédőtől, hogy *Wölfling* ügyében látogassam meg. Azonnal elutaztam Genfbe. *Lachenal* nagyon barátságosan fogadott és tudtomra adta, hogy férjem el akar tőlem válni. Én csak arra kértem, hogy még egyszer találkozhatnék a férjemmel. A találkozás március hó 5-én meg is történt.

— Mondd, miért vagy oly idegen hozzám, mi kifogásod van ellenem? könyörgtem férjemnek.

— Nem akarok rólad tudni többé, felelt fagyos hangon.

— Hisz annyira szeretjük egymást, annyira megértettük egymást, ismételttem s tárt karokkal feléje mentem, de férjem visszahúzódott és hideg hangon így szolt:

— Ne nyúlj hozzám, egy lépést se, nem kellesz nekem.

Két nappal később a bíróság értesített, hogy férjem megindította ellenem a válópört. A bíróság kimondotta a válást, de az ítéletet nem kézbesítették nekem s ezért még ma is *Wölfling* feleségének tekintem magamat.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Asztalos Sándor Társaság választmányára e hó 8-án este 8 órakor rendes havi ülést tart, melyre a társaság tisztségviselőinek és választmányi tagjainak minél nagyobb számban való megjelenését ezton is kéri az elnökség.

(*) Tisztujtás a pécskai olvasókörben. A pécskai polgári olvasókör hétfőn tartotta meg évi rendes közgyűlését, mely alkalommal az egyesület elnöke a lemondott *Szathmáry* Geyza esperes plebános utódjává egyhangulag s nagy lelkesedéssel *Povácsay* Soma községi főjegyző,

előző elnöké *Katona* Mihály és *Kurunczi* Sándor lett megválasztva, míg *Szathmáry* Geyza volt elnököt az egyesület örökös díszelnökevé választották meg. Ugyanezen napon tartott a pécskai temetkezési egyesület is közgyűlést s itt örökös díszelnöké az elnökségről lemondott *Povácsay* Soma községi főjegyzőt választották meg.

A katonai kérdések.

Manőver a választójog ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 7.

A katonai kérdések hamarosan való felvetésének lehetősége erősen izgatja az egész magyar politikai világot. Mindenki tudta, hogy ez a kérdés nem alhatik sokáig, de arra nem is számítottak, hogy ilyen gyorsan aktuálissá legyen. Némelyek azt vélik, hogy a katonai ügyek egész komplexumának felvetése nem más, mint manőver az általános választói jog ellen, amelynek tárgyalását a kormány beláthatatlan időkre el akarja tolni a katonai kérdéseknek a napi politika áramlatába való beledobása által.

Tudósításunk:

A kormány köreiből tagadják, hogy *Wekerle*, *Jekelfalussy* és *Bolgár* Ferenc államtitkár egyszerre Bécsben való időzése a katonai kérdések rendezésével van összefüggésben. Azt hangoztatják, hogy ez tiszta véletlenség s *Jekelfalussy* államtitkárijával a delegáció munkáját akarta előkészíteni. Hogy aztán *Wekerle* is részt vett a közös hadügyminiszterrel folytatott tanácskozásokban, az magától értetődik, ha véletlenül ő is Bécsben van. *Beck* báró és *Korytovszki* osztrák miniszterek nem voltak Bécsben, tehát a miniszterelnök az osztrák miniszterekkel egy sem tárgyalhatott.

Ez azonban természetesen csak mind arra való, hogy az ország figyelmét elterelje arról, hogy a katonai kérdések felujlásától rövid idő választ el. Először természetesen a tisztí fizetések fölemelése kérdését akarják rendezni. A félhivatalos értesítés erről a kérdéstről azt mondja, hogy a két kormány nem egyezett meg s így a hadügyminiszter a tisztí fizetések fölemelésére vonatkozó követeléssel nem áll elő.

Mondanunk sem kell, hogy ennek dacára a delegációk igenis foglalkozni fognak ezzel a dologgal, annyira, hogy *Schönaich* miniszter kijelentette, hogy lemond állásáról, ha a kérdés a delegáció ülésai során rendezve nem lesz. Csakhogy legfőbb az fog történni, hogy a kérdést nem a hadügyminiszter, hanem az osztrák delegáció valamelyik tagja fogja fölvetni. Ebben az esetben pedig a két kormány is, a két delegáció is megszavazza a tisztí fizetésemelést. Hogy itt a katonai kérdések egész komplexuma felvetődik, annak megővendüléséhez nem kell különös prófétai tehetség: A legközelebbi idők politikai eseményei felett tehát — sajnos — megint a katonai kérdések fognak dominálni.

Itt írjuk meg, hogy Bécsből — valószínűleg nemzeti vívmány gyanánt — az jelentik, hogy a magyar ezrednyelv ismét jelentékenyen terjed. Most nemcsak azt összes tábort és vartüzérsapatoknál (a 6. hadtest és 18. hadosztálytüzérezrednél, egy vartüzérezrednél és 2 vartüzérszázalóalnál), az összes huszárezrednél, utászszázalóal-

Wölflingné a férjéről.

Udvari levegőt érzek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 7.

Öt esz:endővel ezelőtt, amikor karácsonykor *Lipót Ferdinánd* királyi herceg megszökött *Adamovics* Vilma énekesnővel és összes címeiről és rangjáról lemondott, hogy szerelmességét feleségül vehesse, senki sem hitte volna, hogy a fejedelmi regény alig néhány évvel később válópörrel fog véget érni. Általán ismeretes, hogy a volt királyi herceg azért vált el feleségétől, mert *Adamovics* Vilma az aszkónai vegetáriánusok természetes életmódjának lett a híve. *Wölfling* Lipótné, aki a válás után Grácba költözött, most pedig Bécsben visszavonultan él, mint Bécsből írják, egy újságíró előtt részletesen elmondotta most regényes házasságának és válópörének történetét.

Az esküvőnk, mondotta *Adamovics* Vilma, 1903. július 25-én volt *Verviers*ben. Én és a férjem nagyon boldogok voltunk. A férjem *Zugban*, *Zürichtől* félóránnyira villát bérelt s onnan járt be a zürichi műegyetemre, amelynek szorgalmas hallgatója volt. Én is tanultam, mert csupán csak elemi iskolát végeztem s azt, amit ott tanultam, régen elfelejtettem. Férjem állandóan levelezett szüleivel, a toszkánai nagyhercegi párral. Kezdetben ugyan szüleivel megszakitottak vele minden összeköttetést, de csakhamar kibékültek vele.

— Annyi ideig hordoztam karomon, mondotta az ősz nagyhercegné s nem tudom többé elfelejteni.

A nagyhercegi pár kezdetben francia nyelven írt férjemnek, de utóbb férjem sürgetésére németül írtak irántam való figyelemből. Férjem gyakran utazott *Lindauba* szüleikhez, de nemcsak azért, hogy szüleiket lássa, hanem gyermekkori emlékei is oda vonzották. Boldogságunkat azonban ez a körülmény nem zavarta meg. 1904 májusban férjemmel együtt meglátogattuk az aszkónai kolóniát. Mint kíváncsiak mentünk oda és mint megtértek jöttünk onnan vissza. Nemsokára ismét elmentünk *Aszkónába*, ahol egy héttig maradtunk, hogy az ott élő emberek szokásait és erkölcsét megismer-

jaknál és a 2. számú vonatezrednél, hanem 37 gyalogezrednél és hat vadászászlóaljnál vezették be a magyar ezrednyelvet. Mivel pedig összesen 41 magyar gyalogezred és 7 magyar vadászászlóalj van, tehát csak 4 gyalogezrednél és egy vadászászlóaljnál nem ezrednyelv még a magyar, mert ezekben a legénység 20%-a nem bírja a magyar nyelvet. Ezek az ezredek: a 43. gyalogezred (hadkiegészítő kerület Karánsebes), a 63. gyalogezred (hadkiegészítő kerület Beszterce), a 64. gyalogezred (hadkiegészítő kerület Szászváros) és a 71. gyalogezred (hadkiegészítő kerület Trencsén) s a 32. vadászászlóalj, melynek Kassán van a hadkiegészítő kerülete. A jövőben az ezrednyelv megállapításánál a tényleges szolgálatban lévő legénység magyar nyelvtudását veszik alapul.

Bécsből jelentik: Az osztrák delegáció a tárgyalások folyamán előreláthatólag foglalkozni fog a függőben levő katonai kérdésekkel. Valószínű, hogy az egyik delegátus szóba fogja hozni a tiszti fizetések javításának kérdését, amelyre vonatkozólag indítványt fog majd benyújtani. Az osztrák delegáció az indítványt hir szerint el fogja fogadni. Ez nincsen ellenére a hadvezetőségnek sem, amely a tiszti fizetések rendezését nagyon sürgős program-pontjának vallja. A kérdés nagyon alkalmas arra, hogy a magyar delegációban is szóba kerüljön.

Gennarit felmentették.

Hipnotizált, de nem csalt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, január 7.

A spirítiszta vívómester pörének szombaton félbeszakított tárgyalását ma folytatja a büntetőtörvényszéken Tholl bíró tanácsa. Még szombaton kihallgatták a tanúk nagyrészét, a vitás 9000 korona ügye azonban még mindig nem tisztázódott. Nagy meglepetést keltett a koronatanárnak, Hunyadi Pál levélhordónak a vallomása. Ő kézbesítette a 9000 koronás pénzeslevelet, amelyet az ő előadása szerint Eránosz István vett kézhez, de tüstént átadta feleségének azzal, hogy zárja el; az asszony el is távozott a pénzzel. Ennek a vallomásnak a hitelességével megdőlt az a vád, hogy Gennári József a nagybeteg Eránosztól kicsalta a 9000 koronát.

A közönség, amely az első napon is nagy érdeklődéssel kísérte a spirítizmus rejtelmait feltáró tárgyalást, ma még nagyobb tömegben lepte el a hallgatóság részére fentartott padsoportokat. Az arcokra kívül a várakozásbeli kíváncsiság: vajjon felmentik-e az olasz vívómestert? Legtöbben azt bizonyítgatják, hogy Gennári ártatlan, sőt olyan kombináció is merül föl, hogy Balás Elemér királyi ügyész, a közvád képviselője a bizonyítási eljárás befejezése után elejti a vádat. Mások viszont hevesen tüzelnek a vádlott bűnössége mellett és a meggyőződés hangján erősítik, hogy Gennári alspirítiszta, aki csak azért üzte a hókuszpókusokat, hogy kifossa s tönkretegyje a hiszékeny és a spirítiszta komédiázásokban vakon hívó Eránoszt.

Tholl elnök 11 órakor nyitja meg a tárgyalást. A bíróság először Darvas Sándor drt, Eránosz István volt háziorvosát hallgatja ki.

Elnök: Van-e tudomása arról, hogy a 9000 korona milyen célra fordított?

Darvas: Erről semmit sem tudok.

— Mondja el, mit tud a dologról.

— Eránosz hipnotikus állapotba jutott mint ilyen, közte, a hipnotizált és a hipnotizáló között állandó szellemi összeköttetés volt. Néhány évvel ezelőtt, 1905-ben cukorbeteg lett. Akkor elküldtem Karlsbadba. Ezelőtt évvel ismét Karlsbadban volt. Amikor visszatért, észrevettem, hogy a hipnozist teljesen vett rajta. Nem akart enni, sőt még az orvost sem vette be. Ha tejet itattam vele, a nő hánytatót vett be. Ha kérdeztem tőle, miért nem eszik, azt felelte, hogy a jó angyal megtiltotta. Amikor láttam, hogy nem mentem ki, közöltem a családdal, hogy nem lehetetlen. Közvetlen halála előtt is ivott tejet utána az elmaradhatatlan hánytatót. Az hipnotizálta, nem tudta, hogy a cukorbeteg a hipnozist életveszélyes következményekre az utolsó időben már a laikus is tisztázhatta, hogy Eránosz állandó hipnotikus állapotban volt. Ha családja szemrehányásokkal illemtémán tőrte, csak akkor rezzent meg, ha angyal nevét hallotta kiejteni.

— Nem emlékszik ön arra, hogy Eránosz az utolsó tízennégy napban meglátogatta-e?

— Mindennap nála voltam.

— Főnjárt?

A szobában járkált egy-két óráig kíséret mellett.

— Nem tudja, hogy a cselédet ki látta el pénzzel?

— Nem.

— Volt a beteg ágyában, a párna alatt pénz?

— Azt nem tudom.

— Felöltözve feküdt?

— Egy ideig igen, a divánon. Nagyon szigorúan kellett vele bánni és még az sem ért semmit.

Balás ügyész: Igaz az, hogy a cukorbeteg rettenetes étvágygyal eszik?

Tanu: Az tény, hogy állandóan szomjas.

— Ki idézte elő a cukorbetegséget?

— Nem Gennári.

— Mondta azt Eránosz, hogy ki hipnotizálta?

— Sohasem.

Elnök: Lehet valakit úgy hipnotizálni, hogy az illetőnek nincs róla tudomása?

— Igen. A hipnotizált önkéntelenül teljesíti a parancsokat.

Az ügyész: Ki mondta azt, hogy Eránosz hánytatót, nevezetesen keserűvizet kért még a halála előtt is?

Tanu: A környezetétől hallottam.

Az elnök (a vádlottnak): Tanácsolta Eránosznak, hogy keserűvizet igyék?

Gennári: Az orvos rendelkezésére használt keserűvizet.

Darvas dr.: Egy ízben rendeltem keserűvizet, amikor Eránosz hazajött Máramarosszigetéről. De akkor kötelességem volt. Ettől kezdve azonban mindig eltűntem.

Az elnök (a vádlottnak): A médium milyen módon került hipnotikus állapotba?

Gennári: A szeánszokon mindig én voltam transzban. A többi csak néző volt.

— Hát miképpen történt, hogy mégis Eránosz került transzcendentális állapotba?

— A szeánszokon résztvevők érdeklődésből voltak jelen. Én magam voltam hipnotizálva.

Darvas dr. tanu: Önmagát senkisémmel hipnotizálhatja. A helyzet a szeánszokon olyan volt, hogy — tekintettel a kísérteties applombrára — Eránosz, aki idős cukorbeteg volt, nem maradt közönyös.

A vádlott: Azt én nem tudom, hogy az én transzállapotom a jelenlévőkre milyen hatással

es a feleségével, amikor egy... az előttünk lévő asztalra, azután a keztyű végigsétált a szobában. Utánanézünk a különös dolognak s ekkor kiderült, hogy a szolga követett el rossz viccet a szomszédos szobában.

A bíróság a tanutól kiveszi az esküt.

Lausch Béla, Gennári szolgája többször látta, hogy Bay tükörirásos levelet böngészett.

Az elnök: Igaz az, hogy ön fűzött cérnaszálat a puskára?

A tanu: Nem. Gennári azonban mondta nekem, hogy a puska magától elsült. Persze ezt csak nekem mondta. (Doroltság.)

Az elnök: Hát a keztyűvel való eset hogy történt?

A tanu: Az igaz, hogy tréfából én ráncigáltam a keztyűt.

— Résztvett maga a szeánszokon?

— Nem. Nem is hiszek a szellemekben.

A bíróság a szolgát is megesketti.

A tárgyalás folyik. Valószínű, hogy a törvényszék estig meghozza az ítéletet.

A következő tanu *Lausch Béla,* aki több ízben látta, hogy Gennári tükörirásos leveleket olvas fel.

Láposy Géza hivatalnok azt vallja, hogy Gennarival 1902-ben ismerkedett meg. Eljárt a szeánszokra, ahol igen jól mulatott s többször látta a spirítiszta produkciókat. Mindent elkövetett, hogy leleplezze, de nem sikerült semmiféle pozitív adatot megtudnia.

Azután *Csapó Julla* szobalányt hallgatják ki, akiről kiderült, hogy szerelmi viszonyt folytatott Gennarival s ez neki magyarul udvarolt.

Ezzel a tanukihallgatásokat befejezték. Felolvasták az iratokat és leveleket, a többek között nyolc darab levelet, amelyekből kiténik, hogy Gennári ismételt pénzt kért Eránosztól.

Négy órakor áttérnek a perbeszédre.

A védő beszéde után szenzációs fordulat állott be. *Balás Elemér* ügyész kijelenti, hogy elejti a vádat Gennári ellen, mert az egész bizonyítási eljárás során egyetlen olyan bizonyíték sem merült fel, amelyből megállapítható lenne, hogy Gennarinak, a szóban forgó kilencezer koronás csalásban része lett volna, vagy, hogy az egész összeget ő tüntette volna el.

A bíróság ennek alapján felmentő ítéletet hozott. A magánvádlók képviselője az ítélet ellen felebbezést jelentett be.

iska
itte,
ben
zra

osz
den

ert-
Az
En-
tet.
val

Szinügyerek kerestetnek

Kevés a pályázó!

Arad, január 7.

A szinügyi bizottság a Pallas Lexikon Sz. be-tűs kötetének bizonyossága szerint olyan bizottság, amely a szinügyekre ügyel. Erre a bizottságra van bízva a színházpártoló közönség összes igényeinek kielégítése, kezdve a tenorista magas C-jétől a primadonna karcsu bokájáig. Ha a tenorista nem tudja a magas C-ét kivágni, a bizottság van hivatva őt kivágni, persze a szintársulat kebeléből. Ha a primadonna bokája nem felel meg a közönség ízlésének, a bizottság hívja fel (nagyágát, hogy záros határidőn belül szerezzen be magának használhatóbb bokákat. Ezen kegyuri jogok mellett a szinügyi bizottság az, amely a darabok cenzuráját ellátja, főleg az erkölcsiség szempontjából. Ha a direktor például egy nagyon pikáns darabot jelent be előadásra, a szinügyi bizottság tagjai megkérdezik.

— Tényleg nagyon pikáns, kedves direktor?

— Ilyen pikáns! válaszol a direktor mosoly-lal és a hozzá illő kézmozdulattal. (A lá: „ilyen öreg,” vagy „ilyen fiatal.”)

— Nem lehetne belőle főpróbát rendezni? — kérdezi ekkor a szinügyi bizottságnak rendszerint legidősebb tagja, akit a világért se lehet azzal vádolni, hogy szereti a pikantériákat.

— Ha a tekintetes bizottság a darab előadá-sát nem engedélyezi, ugy nem lehet, válaszol a di- rektor.

— Akkor nem marad más hátra, mint a dara- bot előadni, — hangzik a legidősebb tag véle- ménye. — Tisztelt bizottság, elvégre is blindre nem állapíthatjuk meg a darab pikáns voltát. Én tisztelem az igazgató ur véleményét, kitűnő szak- férfiúnak tartom őt, de annak elbírálására, hogy mi pikáns és mi nem az, nem ismerhetem el kompe- tensnek, már azért sem, mert magamról tudom, hogy amit fiatal koromban pikánsnak tartottam, az most előttem egy közönséges pásztorjáték. És meg- fordítva, tisztelt uraim: ami régebben nem volt pi- káns, az most lényegesen az.

— Bocsánat, — szél közbe a direktor — előre is elmondhatom, hogy a darab második felvonásában egy ágy szerepel, amely . . . hogy is mondjam csak . . . igen, abszolúte nem él csendéletet . . .

— Azt előbb látni kell! — vág vissza az igen tekintélyes bizottsági tag. Azután így folytatja:

— Kérem a tisztelt bizottságot, méltóztassék nyolc szóval hét ellenében kimondani hogy a darab a direktor ur által állított pikantériák tanulmányo- zása céljából előadassék.

A bizottság természetesen nem zárkozhatik el az igen tekintélyes tag véleménye elől, annál ke- vésbé, mert látatlanba semmit se lehet pikánsnak nevezni, még a legnagyobb pikantériákat sem.

Az olvasó téved, ha azt hiszi, hogy ezzel a fenti felületes jellemzéssel az aradi szinügyi bi- zottságról akartunk képet rajzolni. Szó sincs róla, hisz nálunk a tenorista ki tudja vágni a magas c-ét, a primadonna bokája pedig elsőrendű dokumentum a női lábak szépségéről. Ami a pikáns darabokat illeti, a fenti jellemzés szintén nem vonatkozhatik az aradi szinügyi bizottságra, miután nálunk a pi- káns darabokat előzetesen nem cenzurálják meg.

Az aradi szinügyi bizottságnak más érdekes jellegzetessége van: az, hogy a legelőkelőbb szak- bizottság. A szinügyi bizottság a bizottságok szürke tömegében az, ami az emberi társadalomban a mág- nés. Nemcsak mágnás, hanem egyúttal mágnes is: vonzza a törvényhatósági tagokat. A loavató bizott- ság egy közönséges hazálan szocialista, a vámel- lenőző bizottság egy rövidlátó spizbürgér, a jog- ügyi bizottság egy ordinére róffakereskedő, az is- kelaszék egy analfabéta egyetem a legarisztokra-

tikusabb, legelőkelőbb mágnásos és mágnéses szin- ügyi bizottsághoz képest, amelynek haduri jogai is vannak: t. i. felemelheti a saját létszámát.

A szinügyi bizottság egy diadémmel ékesített fedellen keblű szépasszony a többi szakbizottság- hoz képest, amelyeket csupán egy kevésbé csinos, ráncosképi polgári asszony szimbolizálhat. Ha pedig választani kell a kettő között, akkor talán csak *Avarffy Imre* és *Steiner Jakab* választják az utób- bit, a többség a szép, előkelő és utolérhetetlen il- latu szinügyi bizottság után kapkod, természetesen nem úgy, mint Bernát a menykó után.

Es mindez főleg miért? Mert a szinügyi bizott- sági tagság pompás előnyökkel jár, amelyeket az alábbiakban domborítunk ki:

1. A szinügyi bizottság tagja a bizottsági pá- holyba járhat. Ez a páholy a legkitünőbb há őszoba, két pompás bársony divánnyal berendezve. Bizo- nyos ugyanis, hogy a páholyból csak négy bizottsági tag láthat a szinpadra, a másik tucat ergő aludni kénytelen. Akinek tehát nincsen jó nálószobája, az mindig a legnagyobb előszeretettel pályázik a tag- ságra.

2. A szinügyi bizottság páholya azért is kelle- mes, mert ott nem fordulhat elő olyan eset, aminő néhány év előtt egy másik páholyban megtörtént. Aki tehát nem akar megbotránkozni, az szintén pá- lyázik a szinügyi bizottságra.

3. Ha színészokról folyik a szó, a szinügyi bizottság tagja hangsúlyozhatja, hogy ő szinügyi bi- zottsági tag. Sőt még mosolyoghat is hozzá. Ezért a mosolyért is érdemes pályázni.

4. A szinügyi bizottság tagja elmondhatja ma- gáról, hogy ő hivatalból ért a szinművészethez, ha pedig kinevetnék ezért, a gunymosolyt nem köteles észrevenni. Ezért detto érdemes pályázni.

5. A szinügyi bizottság tagja minden felelősé- ség nélkül kijelentheti, hogy például *Novák Irén* és *Kállay Jolán* nem jó színésznők, *Ferrari d'Albaredo*, *Várnay Jenő*, *Hunyady József* pedig rossz színészek. Ebben határozottan lórbán vannak a közönséges halandók felett, akik ilyen kijelentése- ket a legrosszabb akarat mellett sem kockáztathat- nak meg . . . Ez is egy ok a szinügyi bizottsági tagságra.

6. A szinügyi bizottság tagja akkor is szinügyi bizottsági tag, ha alszik. Ez is fontos ok arra, hogy a törvényhatóság tagjai pályázzanak, miután sekan szeretnek közülök aludni.

7. Szinügyi bizottságnak mindenképen jó lenni, főleg akkor, ha megválaszják az embert. Többek- nél csak ez az ok a szinügyi bizottsági tagságra. Dehát ez is ok.

8. Van még számos egyéb ok is, de mi ugy vagyunk az okokkal, mint a pályázók a tagsági he- lyekkel. Körülbelül huszan pályáznak négy helyre, bizonyos tehát, hogy tizenhatan kiszorulnak. Az okok egyrésze helyszűke miatt szintén kiszorul, azzal a különbséggel, hogy ezek nem fognak megaprehendálni

Holnap dől el, hogy kik lesznek ezután a fel- emelt létszámú szinügyi bizottság tagjai. Kellene helyet, a polgármester javaslatára, minden bizony- nyal, a régiakkal fognak betölteni, akik a kö- vetkezők:

Andrényi Károly
Barabás Béla dr.
Kabdebó János dr.
Mandl Vilmos dr.
Mülel Lajos dr.
Müller Károly
Richer Károly
Stauber József
Tedeschi Viktor.

A szép, izgalmas finis tehát csupán négy helyre várható. Bizonyára lesz küzdelem, miután nem né-

gyen, nem is ötten, nem is tizen, hanem még töb- ben pályáznak, így:

Avarffy Géza, *Éles Béla dr.*, *Lukácsy Lajos*, *Nemess Zsigmond dr.*, *Somló Armin dr.*, *Szalay Arnold dr.*, *Szudy Elemér*, *Szathmáry Károly*, *Tenner Lajos*, *Tisch Mór dr.*, *Wadovszky Gusztáv*, *Zima Tibor*, stb.

Látnivaló, hogy a pályázók majdnem kivétel nélkül az A. B. C. hátsó betűiből kerültek ki, ami jelenségnek eléggé érdekes, noha konzekvenciákat nem vonunk belőle.

Azoktól, akik a pályázók névsorából, akár-e sorok írója, akár a korrektor, akár a szedők hibá- jából, akár pedig a saját hibájukból kimaradtak, vagy a törvényhatósági bizottság hibájából ki fognak maradni, előre is egy milliókétszázharmincezer bocsánatot kér:

— nyi.

A koszorús szédelgő.

Becsapott aradi kereskedő cég.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 7.

Hogy az emberiség napról napra halad, annak mindennap új bizonyosságát kapjuk. Hogy egyebet ne említsünk: eddig csak koszorús költőt és koszorús művészt ismertünk. Teg- napelőtt óta azonban tudjuk, hogy koszorús szédelgő is van. A koszorús szédelgő ugyan eddigelé az ismeretlenség homályában rejtőzött, de az aradi rendőrség, amely az ilyen szerény- kedésnek elvi ellensége, erősen dolgozik azon, hogy koszorús szédelgőknek megszerezze az őt joggal megillető hírnevet.

Tegnapelőtt délelőtt történt, hogy egy elő- kelő aradi cég irodájában a telefonhoz hívták az egyik cégtagot.

— Halló! Itt Schreiber pénzügyi titkár be- szél! — szólt az idegen hang.

— Miben lehetek szolgálatára?

— Uram, egy szívességre kérem önt. Egy tisztviselőtársunk, aki Önöknek gyakran tett szívességet, ma meghalt. Hogy a szegény em- bernek méltóképen megadhassuk a végtisztes- séget, én vállaltam magamra a koszorúra való gyűjtést. Biztosra veszem, hogy Uraságod nem zárkózik el kérésem elől, tehát kérem, kegyes- kedjék az önnek küldendő gyűjtőívet aláírni!

Az előkelő cég feje ugyan nem emlékezett sem az említett tisztviselő nevére, sem arra, hogy az istenben boldogult valami szolgálatot tett volna neki, de azért nem sokat gondolko- zott, hanem így felelt:

— Kérem, sziveskedjék valakit ideküldeni az irodába, akinek mindjárt odaadassam a pénzt is!

Kis vártatva egy igen elegánsan öltözött, simára fésült szőkehajú fiatalember lépett az irodába s miután kijelen'tette, hogy őt Schrei- ber pénzügyi titkár küldötte a sróbanforgó összegért, — nemes egyszerűséggel felvett har- minc koronát és udvariasan köszönve odébb állott.

A cég egyik hivatalnoká később találko- zott egy pénzügyigazgatósági tisztviselővel, a kitél csupa udvariaságból megkérdezte, hogy mikor lesz kartársának a temetése.

— Majd, ha meghal! — felelte szellemdu- san a megkérdezett.

— Hát nem halt meg?

— Esze ágában sincs!

Igy derült ki, hogy az elegánsan öltözött és simára fésült hajsáttal rendelkező fiatalem- ber nem más, mint koszorús szédelgősünk, aki a csalásnak ezt a ravaszul kiesztelt formáját választotta, hogy némi aprópénzhez jusson. Ő maga telefonált a cégnek, hogy a koszorúra szánt pénzt felvehesse.

A szöke ur ellen, ki a sikerült pénzügyi művelet után szörin-szálán elünt, a szóbanforgó aradi cég a mai nap folyamán csalás miatt megtette a büntető feljelentést az aradi kir. járásbírósnál. A rendőrség keresi a kis szöket, aki azóta már valószínűleg más városban élvezi a harminc korona töredékeit és cégéknél próbálkozik koszorura való gyűjtéssel.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Rabenstein Bersabé, színmű. A. bérlet.)
 Szarda: Gyurkovics leányok, vígjáték. Balla Irén urhölgy vendégfőléptével. (B. bérlet.)
 Csütörtök: Vig özvegyek, operett. (C. bérlet.)
 Péntek: Pillangó kisasszony, opera. Bemutató előadás. (A. bérlet.)
 Szombat: Pillangó kisasszony, opera. (B. bérlet.)

A Tolnay-kiállítás.

Arad, január 7.

Akik arról panaszkodnak, hogy a vidéken nem méltányolják a magyar művészek törekvéseit, azoknak hatalmas cáfolatul szolgál az a nagyarányú fellendülés, amelyet a művelés fejlődése és a műpártolás terén egy idő óta tapasztaltunk. Az összes vidéki városok között Arad jár elől a jó példával: itt a nemrégiben rendezett Diószeghy féle kiállítás sikere s itt van a Tolnay kiállítás, amely két nap alatt valószínűleg meglepetésbe ejtő eredményt ért el, túlszámnyalva minden eddigi vidéki tárlatot. Igaz, hogy Tolnay Ákos mindenben reá is szolgált a közönség szeretetére, amely a tegnapi és tegnapelőtti napon megnyilvánult. Finom, tompa színezésű tájképek, friss és megkapó művészi erővel rajzolt pasztelljel, gyönyörű portrakit bizonyosságot tesznek afelől, hogy a vérbeli művészek között is az elsők közé tartozik.

A Weiss és Klein cég, amelynek páratlan agilitása ezt a tárlatot Aradra hozta, meg is lehet elégedve az eredménnyel. Az első két napon 5840 korona értékű kép kelt el.

Andrényi Károly megvette Csillag Teréz portréját, a Medusa, Nyári otthon, Elhagyott út és Dunai részlet című képeket. A többi művásárlások az alábbiak: Kintzig Jánosné: Falusi részletek, Pálmai Lajos dr.: 1800 páros (Pastelle), Rosenberg Miksa dr.: Hajnal (Pastelle), Mandel Vilmos dr.: Kolostori kapu, Ring Géza: Falusi házak, Holländer Sámuel (Csermő): Padlás, tanulmány.

Eddig a következők látogatták meg a tárlatot: Andrényi Károly és neje, ifj. Kintzig János és neje, Gutzjahr Mihály és neje, Reisinger Sándor és neje, Kovács Marcell dr. és neje, Mittler Izidor dr. és neje, Pálmay Lajos dr. és neje, Leopold Zsigmond és neje, Deutsch Andor és neje, Steiner József és neje, Neuman Herman és neje, Montag Manó és neje, Steinitzer Pál dr. és leányai, Jankó Gyula és neje, dr. Takácsy Sándorné, dr. Bogdánffy Béláné, dr. Boros Ivánné, Seidner Bernátné, Vásárhelyi Janka, Paradeyser Lajosné, Fábry Sándorné, Pollák Vilmosné, Varjassy Lajos polgármester, Ring Géza, végvári Neuman Dániel, ifj. Salacz Gyula, Baross Zsigmond dr., Baross Ferenc dr., Prichradny Elek, Vajda Zsigmond, Vörös Henrik, Müller Károly, Porcia gróf, Neuman Alfréd, Rosenberg Miksa dr., Kell Lipót dr., Fodor Odón dr., Seidner Sándor dr., Parecz Béla dr., Mandl Vilmos dr., Parecz István dr., Palla Jenő, Balla Frigyes, Fényes Dező, Varjassy Árpád tanfelügyelő, Petrovics Arzen, Király Lajos, Domán Sándor, Reisinger Ferenc dr., Spitzer Ignác, Babó Iván.

* Zikó Ilma — operettben. Súlyos feladat előtt áll a kritikus, mikor egy szuggesztív hatás alatt álló kezdő művésznőnek leplezetlen nyíltsággal kell az igazságot megmondania. Zikó Ilma fényes sikerrel debütált az Államtitkár urban, ez a siker nagyon szép művészi

perspektívát mutat Zikó Ilmának a dráma terén, melyre minden tehetsége predestinálja. Tegnap operettben próbálkozott meg és ennek regisztrálásánál kell, hogy a kritikus minden komolyságával állapítsuk meg, hogy Zikó Ilmából sohasem lesz operett-színész. Ne tévesztésük meg a jóbarátok tapsai, az udvarias gratulációk, hanem kövesse a kritika komoly tanácsát, mely az udvariasság mellőzésével, kénytelen kudarcnak minősíteti a tegnapi kísérletet. Zikó Ilmának nincs énekhangja, amelyen hatást tud elérni éppen hangjával a drámai szerepben, ugyanez a hang teljesen felmondja a szolgálatot, mikor énekelnie kell. Az operett színésznőnél elengedhetetlen temperamentummal sem rendelkezik annyira, hogy mint operett művésznő sikerei lehessenek. Zikó Ilma felejtse el ezt a balul kiütött kísérletet és minden tehetségét szentelje a drámai szerepkörnek, mely már bemutatkozásánál is sikert hozott számára. A Tavasz előadása a vendégen kívül az ismert jó szereposztásban került színre. Sokat tapsolt a közönség Rontay Boriska Nánijának, melyben pompás kedélyt ragyogtatta. Leövey, Benkőné, Szathmáry minden jelenetét harsogó kacaj kísérte. Dolly és Faludy szintén sok tapsot kapott.

H. G.

* A Gyurkovics leányok. Holnap este Herczeg Ferenc bájos életképe, a Gyurkovics leányok kerül színre. A holnapi előadásnak Balla Irén kisasszony fellépte adja meg az érdekességet. A kisasszony a Gyurkovics leányokban Micit fogja játszani. A többi szerep K. Kápolnai Juliska, Zalai Margit, Dell, Keszler és Horti kezeiben van.

* Rabszolgaélet Amerikában. Amerika a csodák földje volt egészen az utolsó évtizedig. Aki kincsekre, vagyonra vágyódott: Amerikába, az ígért földjére ment, hol kis szerencsével meg is találta a boldogulás útját. Egész más képe van ma már Amerikának. A tömeges kivándorlás, a számtalan munkáskez már nem hogy kincseket nem talál, de még kenyérre valót sem kereshet. A munkásokkal, különösen a külföldiekkel valószínű rabszolgamódra bántanak és ez a lelketlen bánásmód jobban előmozdítja a most napirenden levő visszavándorlást. Az *Uránia Színház* szerdai műsorának egyik legérdekesebb száma a *Rabszolgaélet Amerikában*. A munkásélet minden borzalmait láthatók ezen a természet után ellesett képen. A műsor egyébként is nagy gondossággal van összeállítva.

* Új tanügyi lap Aradon. A folyó év január elsejével egy új tanügyi lap indult meg Aradon Czobor Ottó aradi községi tanító szerkesztésében, *Haladás* címmel. A lap szellemét és irányát híven ismerteti a szerkesztő beköszöntője. A népoktatás államosítása, a tanítók erkölcsi és anyagi érdekeinek előmozdítása, a gyermekvédelem nemes ügyének felkarolása, a szakirodalom művelése a cél, melyért a *Haladás* küzdeni fog. A lap tartalma érdekes, változatos, haszonnal olvashatja szakember és a nevelés ügyeiért érdeklődő szülő is. Az első számban a következők irtak: *Maurer Mihály, Tabakovics Mariska, Éliás Jakab, Rubenescu Augusztia*, stb. A lapot *Ingusz I. és Fia* könyvkereskedő cég adja ki s előfizetési ára egész évre két korona. Egyes szám ára 20 fillér, az említett könyvkereskedésben kapható.

* Műsorváltozás. Puccini operájának, a *Pillangó kisasszony*-nak pénteki bemutatója miatt, amelyben az opera címszerepét Wlassák Vilma éneklé, a műsor változást szenved. A csütörtökre hirdett Varázskeringő helyett a Vig özvegy kerül előadásra. Kállay Jolán tehát a szabadsága után egyik legparádésabb szerepét, Glavári Hannát játssza.

A drágaság ellen.

Hatósági árjegyzék.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, január 7.

A drágaság okairól és megszüntetésének módjáról a kereskedelemügyi miniszternek lapunkban annak idején ismertetett leiratára az aradi kereskedelmi és iparkamara felterjesztett véleményével szemben *Reinhart Gyula*, a kamara alelnöke mélyreható és alapos véleményt terjeszt Aradváros közgyűlése elé, amelyből a következő érdekes részletet közöljük:

Tévesnek kell jelezni azt a felfogást, hogy a közvetítés drágítja meg túlságosan az árat s okozza a drágaságot. Ez csak abban az esetben állhat meg, ha a közvetítő igen kicsiny méretben dolgozik, (pl. ha egy kofa egész forgóköreje 10–20 korona s ebből kell neki megélhetését biztosítani, bizonyára igen nagy százalékos nyereségre kell dolgoznia), ha nagyobb tőke áll rendelkezésére, kisebb százalékkal elégszik meg.

Oda kell tehát hatni, hogy a közvetítő kereskedelem minél nagyobb, minél tökéletesebb kezekbe jusson, mert ennek módjában van nagyobb terjedelemben üzni ezt, nagyobb távolságról nagyobb mennyiségben szerezni be árucikkeket, nagyobb készleteket felhalmozni s ezáltal az árat egyenletessé tenni, az árulásmozgást megakadályozni.

Ezre a közvetítő kereskedelemre kell azután a városi hatóságnak befolyást gyakorolni.

Legközelebb fokozni volna eszerint, hogy a városi hatóság, mint olyan, vonná kezébe a piaci árak és élelmiszerek közvetítését, vagy előállítását, állítana fel hatósági mérszártszereket, kenyérgyárat, stb., mely minden haszon nélkül közvetlenül ezen cikkeket, illetve látna el a lakosságot a szükségességekkel. Az ezirányban tett kísérletek még seholsem váltak be, mert a hatóság, mely a paragrafusok által kötve van, nem mozoghat szabadon, nem tudja az előnyöket úgy kihasználni, mint a kiskereskedő; másrészt nem volna helyes, hogy a hatóság saját adófizető polgárait, tehát fentartóit tenné lehetetlenné, ami bekövetkezne, ha monopolizálná lakóinak élelemmel való ellátását, másrészt, ha ezáltal egyedüli vásárló volna a termelővel szemben, itt élhetne vissza, mi a termelés kevesbedésére vinne.

A városi hatóságnak csak oda kell törekednie, hogy befolyást gyakoroljon az árak alakulására, bizonyos előyöket, kedvezményeket nyújt olyanoknak, kik az árak megállapításában a hatóságnak beleszólást engednek, illetve a hatósági ellenőrzést ily irányban teszik.

I. A város időről időre meghatározná a fontosabb élelmiszerek és fogyasztási cikkek árait a mindenkori piaci árakhoz képest s azon élelmiszerárúszok és kiskereskedők, akik ezen árjegyzéket elfogadják és betartják, címükben viselhetnék:

„Aradváros hatóságától megállapított árjegyzék szerint”, ami irántuk a közönség körében a bizalmat fokozná.

Az árak megállapítása a következő módon volna eszközölendő:

Kenyer: fehérkenyer a mindenkori fehérkenyer-liszt árának 180 százaléka, barnakenyer 170 százaléka.

Hús: a budapesti marhavásáron jegyzett élősúly 160 százaléka I. hús, 130 százaléka II. hús.

II. A város támogatásban részesíti mindazon társulásokat, szövetkezeteket, melyek a piaci forgalom emelésére közrehatnak s az élelmiszerek olcsóbbodását előmozdítják.

Ilyen támogatás és kedvezmény volna a kövezetvám-mentesség, előnyös elhelyezés a piacon stb.

III. A város egy nagyobb részvénytársaságot, vagy szövetkezetet alakít saját nagyobb mérvű hozzájárulásával úgy, hogy a tőke negyven százalékat jegyzi, lehetőleg gazdák és termelők bevonásával; hatósági közvetítő, vagy „Piaci ellátási szövetkezet” címmel ennek célja volna a piacot olcsó és jó élelmi cikkel ellátni.

Ezen nagy pénzbeli részesedés által döntő befolyást biztosítana magának a város arra, hogy ezen társaság nem csupán saját minél nagyobb hasznát fogja keresni, hanem nagy mértékben közre fog hatni a piaci árak olcsóbbá tételében.

Bizonyos, hogy egy ilyen hatósági ellenőrzés, sőt majdnem vezetés alatt álló részvénytársaság, illetve szövetkezet nagy bizalomra tenne szert s a termelők szívesen küldenék eladás végett nagyobb távolságról is áruikat hozzá eladás végett, de módjában volna megbízottai által a termelőket felkeresni, áruikat átvenni s az aradi piacra hozni, bővülne a piac terjedelme s ez az árakra csökkentőleg hatna.

Kötelessége volna árjegyzékeket kiadni s így tájékozva lenne a közönség a mindenkor piaci árakról s így ellenőrizni volna képes szállítót s nem lenne kitéve, hogy bizonyos dolgokat tuldrágán fizessen meg.

Ezen hatósági közvetítő, vagy piacellátó szövetkezet kizárólagosságot nyerne bizonyos időre. Közre kellene hatni a városnak, hogy a vasutaktól bizonyos körzetben kedvezményes szállítást nyerjen s kötelességévé tételnek egy, esetleg több vásárcsarnok felállítása, mert mindaddig rendezett piaci viszonyaiak nem lesznek, míg a nyílt piac közvetlen közelében s ezzel összeköttetésben egy modern vásárcsarnokkal nem rendelkezünk.

A városi tanács bölcs beláától függ, hogy melyik módot valósítja a három közül s annak részletes kidolgozásában szívesen állók rendelkezésére.

Reinhart Gyula.

MULATSÁGOK.

(=) A vasárnapi teaszur. Külsőségeiben fényes, gyönyörű lefolyású volt a vasárnapi teaszur. Aradváros társadalmának színe-java megjelent a tea-asztalok mellett, hogy néhány órára kellemes szórakozást szerezzen magának. Az asztalok körül bájos asszonyok és leányok sűrűn forogtak, ők szolgálták ki a vendégeket. Szeretettelőbb, pontosabb kiszolgálást még a legkényesebb ízlésű ember sem kívánhat, mint a minőben a jótékony hölgyek a zsúr közönségét részesítették. Öt óra volt, a mikor a katonazenekar rázendített az első indulóra és csakhamar megindult a kedves, feszelen élet. A párolgó teák mellett Aradváros előkelő hölgyei kellemesen szórakoztak, a férfiak pedig már csak azért is jól érezték magukat, mert dohányszál szünetükről nem kellett lemondani. Az iparosház dísztermének ragyogó csillárja alatt gyönyörű látványt nyújtott a nagyszámú közönség, amelynek főleg a katonazenekar pompás játéka tetszett. A hangverseny minden egyes számát megtapsolták, de különös tetszést aratott Zellner Sándor saját szerzeményű bájos tánc-darabja. A kiválóan alkérdült teaszur rendezésében országnrész illeti Purgly Lajosné védőasszonyt és Lócs Rezső titkárát.

A párisi brutális szücs.

Elmondja: két aradi gyermek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 7.

A nyár folyamán nagy port vert fel a magyar sajtóban Wolfner Rezső párisi szücsmezternek a magával kivitt aradi gyermekekkel szemben tanusított bánásmódja. Súlyosnál súlyosabb vádak hangzottak el Wolfner ellen. Gyermekekrontással, brutálítással, gyermekek kinzásával vádolták. Wolfner Rezső annak idején hosszú levelet intézett az Aradi Közlöny egyik munkatársához, védekezve a vádak ellen s a felháborodás hangján emlékezve meg a magához vett gyermekek hálátlanságáról.

Ma két gyermek érkezett vissza a Wolfner által Párisba vittek közül. Az Aradi Közlöny egyik mu kátersa ma felkereste ezt a két gyermeket, hogy megtudjon egyetmást párisi tapasztalataikról. Weisz Paula és Lefkovits Ármín, — ezek a hazaérkezettek, — rendkívül érdekesen mondták el párisi életüket. Az alábbiakban átadjuk a szót maguknak a gyermekeknek:

Amit Weisz Paula beszél.

— Amikor a Wolfner ur kivitt Párisba — beszél Weisz Paula — azt ígérte, hogy két évre szerződöt és minden hónapban harminc franc t fog nekem fizetni, sőt ezenfelül hetenként egy franc zsebpénzt is ad és minden külön munkáráért 15 krajcárt. Azt is mondta, hogy ruháztatni fog és ha a szerződés lejártá előtt haza akarok jönni, a maga pénzén küld vissza Öten voltunk, akik kimentünk, mind aradi fiu, meg lány.

Elsőre jó dolgunk volt. A lakás meg a koszt a legutolsó időkig is jó volt, de a munka mindig több, a bánásmód mindig rosszabb. Szücsmunkát végeztünk, nekem azonban háztartási ügyeket is kellett intézennem. Ha valamit nem jól csináltam, a Wolfner ur mindennek leszádott. Oyan csunyákat mondott, hogy én nagyon sirtam, mert rossz nőnek is nevezett, pedig én mindig jó voltam. Mindent a magunk pénzéért kellett vennünk, csak ruhát kaptunk, azt is visszavette tőlem is, meg a Lefkovitstól is a Wolfner ur, mikor hazajöttünk. A magunk pénzén jöttünk, mert ő nem adott utiköltséget.

A Wolfner ur minden kicsiségért megvert. Kilenc hónapig voltam nála és addig hazulról kétszer is írták neki ajánlott levélben, hogy küldjön haza, de nem akart. Az egyik fiut Wolfner éjzaka, mikor már a fiu az ágyban feküdt és aludt, megtámadta és elverte. Engem egyszer, mikor egyedül voltam vele, megfogott és mindenféle rosszat akart velem csinálni, de én nem hagytam magam és rugtam, meg haraptam, úgy, hogy elengedett. Akkor arra kért, hogy ne szóljak senkinek, de én megmondtam a dolgot idehaza és most feljelentik a Wolfner urat.

Oyan rossz dolgunk volt, hogy amikor hazaérkeztünk, nem ismertek meg bennünket. Nem mennék vissza Párisba az egész világot sem.

Amit Lefkovits Ármín beszél.

— Nekem is gyalázatos dolgom volt odakint, — mondta Lefkovits Ármín. Utóttek, vertek, mint a kutyát. De nemcsak én jártam így, hanem a többiek is. A Truzsnait még jobban verte Wolfner, a Trébics Nándort pedig, aki már régebben hazajött, azzal büntette meg, ha hibát csinált, hogy papírt adott a szájába és a Trébicsnek meg kellett ennie, mert különben nagyon megverte. Megmondhatja ezt Rutkay Dezső is, aki kint volt velünk.

A Wolfner né nagyon goromba asszony volt és mindig nagyon furcsákat csinált. Kérem, az ebédnél még azt is megtette, hogy mind a két lábát felrakta az asztalra és olyankor még azt is láttam, hogy milyen nadrág van rajta, mert szembeültem vele. Tessék eihinni, hogy ő tanítgatott, hogy menjek el a lányokhoz és mindenre kitanított. (Lefkovits itt szükségesnek tartott egy sokatjelentő mosolyt.)

Mikor idehaza megtudták, hogy mi történt odakint és a szerkesztő urak megírták, jött a Wolfner és mondta, hogy ne mondjunk ellene semmit. Attól kezdve ő bontotta fel a levelünket is, ha kaptunk hazulról. Mielőtt hazajöttünk, elvitt valahova és azt mondta, hogy ott kérdezn fognak, bántott-e ő bennünket, de mi feleljük azt, hogy sohase bántott, hanem nagyon jó dolgunk volt. Megfenyegetett, hogy ha mást merünk mondani, akkor nagyon megver, hát mink elmentünk és azt mondtuk, a mit ő akart. Mikor kijöttünk abból a házból, azt mondta a Wolfner, hogy most már mondhatunk akármit róla, mert ez a ház a konzulátus és most már lezárnak bennünket, ha megmondjuk, hogy ő vert és bántott. De azért mégis minden igaz és én meg is esküszök, ha kell.

Egyit mondott a két gyerekember. Hogy mennyi az igaz ezekből a vádakból, nincs módunkban kutatni. Ugy tudjuk, Wolfner sajtópert indított a róla írt cikkek miatt: ennek a pörnek a tárgyalásán majd kiderül az igazság.

A baccarat halottja.

Ongyilkos miniszteri titkár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 7.

A kártyajáték átkos szenvedélyének esett ma ismét áldozatul egy fiatal ember, akire előkelő családja és nagy összekötöté-el révén fényes jövő várt. Hiába óvták, hasztalan figyelmeztették barátai könnyelmű életmódjának következményeire, nem tudott szabadulni a játék lenyűgöző ereje alól. Játszott és vesztett. Arra számított, hogy azon tekintélyes összeg segítségével, amelylyel neki tartoztak, rendezni fogja adósságait, mikor azonban látta, hogy a kitűzött időre nem tud eleget tenni fizetési kötelezettségeinek, agyonlötte magát.

Az esetről budapesti tudósítónk a következőket jelent:

A pénzügyminisztérium budai palotájában ma délelött szenzációs öngyilkosság történt. Blaskovics Zdenkó pénzügyminiszteri segédtitkár hivatali szobájában öt revolverlövessel agyonlötte magát. Öngyilkossága előtt egy órával még referált osztályfőnökének egyes aktákról s azután szobájába ment, ahol egy ideig még dolgozott. A szomszédos szobákban levő hivatalnoktársai több revolverlövést hallottak. A nagy dörrenésre Rendes Béla miniszteri tanácsos Nagy Samu irnokot küldte be, hogy nézze meg, mi történt.

Mikor Nagy berohant, az öngyilkos még élt. Az irnok kiáltására csakhamar az összes hivatalnokok besiettek, de mire a szobába értek, Blaskovics már holtan feküdt íróasztala mellett a földön. Az öt lötés közül az első bal halántékát érte, a második homlokot találta, a harmadik és negyedik a fültövét s az ötödik a nyakát horzsolta. A két első golyó azonban feltétlenül halált okozó volt és utánok már nem tudott oly biztonsággal célozni és találni; erre mutat a többi golyó irányt tévesztése.

A vizsgálat kiderítette, hogy az öngyilkos miniszteri titkár kártyaadósságai kergették a

halálba. A *baccarat* valósággal szenvedélyévé vált és különösen az országos kaszinóban vesztett nagy összegeket. Panaszkodott is néhány jó barátjának, hogy milyen bajba keveredett és ezek azt tanácsolták neki, hogy hagyjon fel a játékkal. Ilyenkor szót fogadott és néhány napig kerülte a kaszinót, de az ellenállhatatlan vágy csakhamar ismét hatalmába kerítette. A szerencse pedig teljesen hűtlen lett hozzá és legutóbb nagy összegeket vesztett, közöttük olyan pénzt is, amely nem a sajátja volt. A kaszinóban játék közben sok pénzt adott kölcsön egyeseknek. Ezen adósságokról pontos listát vezetett és abban reménykedett, hogy barátai meg fogják fizetni az adósságokat és ő ebből rendezni tudja zilált pénzügyi viszonyait. Azt hitte, hogy adóssai, akiket perfekt uraknak tartott, visszafizetik neki a kölcsönt. Ez azonban nem következett be.

Blaskovicsnak tegnap kellett volna elszámolnia mintegy huszonnégyezer koronáról, a melyet ő házbér fejében szedett be és kezelt. Ezen összeget azonban szintén elköltötte és a kifizetés napra nem tudta pótolnia a hiányt. Ez volt öngyilkosságának közvetlen oka.

A szerencsétlen véget ért miniszteri titkár holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították. Irásaitán öt levelet találtak lepecsételve, amelyek feleségének, atyjának, testvérének és hivatali főnökeinek voltak címezve. Blaskovics a délvidék egyik legelőkelőbb családjának sarja.

Tragédia a Három csillagban.

Csizmás Pál balesete.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, január 7.

Csizmás Pál házi szolgáló a Három csillaghoz címzett szállodában. Csizmás Pál naiv és tapasztalatlan. Valóságos sült galamb, amely ma beleröpült a rendőrség ölébe. A szegény pára lépre ment s ott vergődik a vesszőn. Törököt fogott, aki nem eresztli.

Csizmás Pál ama tolvajok közül való, akikről nemcsak a rendőrség, de a suszterinasok is tudják, hogy akkor lármáznak és akkor ordítják, hogy „tolvaj, fogják meg”, mikor az ő kezük téved valamelyik felebarátjuk zsebébe. Csizmás Pál az ártatlan, sőt milóbb, a károsult, maga megy a rendnek és a vagyonbiztonságnak szigorú őréhez s mint e hazának polgára, akire a törvény kiterjeszti védőszárnyait, védelmet kér. Csizmás Pál ama Azrák közé tartozik, akiket akkor tartóztatnak le, mikor — ők jelentenek fel mást.

— Tekintetes uram, szólott Csizmás Pál, akitől a história elején nem tudni, betörő-e vagy szent, nagy az én szívemnek az ő keserősége. Rossz a világ! A betörők elkorcsosodtak. A gazdag emberek ládái helyett egy ilyen magamszörű szolgalegény cók-mókja között kotorásznak. Keserves három heti megtakarított kis pénzecs-kém, egész vagyonkám briztem hajdani katona kofferem rejtett zugában. Mindennap megnéztem, gyönyörködtem a csillogó koronákban, számtól vontam el a garast, nem ittam, nem pipáztam, fillérenként hordtam össze. De nemcsak én voltam pórolós, pórolt az én konyeres pajtásom, aki velem együtt szolgált a Három csillagban. Hazament édes szülejéhez a kettős ünnepre, itt hagyta egy kamrában ő is a pénzecs-kéjét s ha Morodáról hazajön, menten megüti a guta. Mert ellopták az övét is. Hej, pedig az volt ám a takarékos legény. Száz husz koronája volt együtt. Nem vitte magával, mert félt, hogy otthon a jó pajtások muriba ugratják, oszt nyakára találna hárci a pénznek. Az éjjel gonosz betörők jártak a kamrában s reggelre kipusztították mindkettőnkét.

— Hát mennyi pénze volt magának, kérdeste résztvevően Green Nándor tb. főkapitány a jámbor károsultat.

— Három koronám, meg egy tajtékpipám.

— Majd megkerül — vigasztalta a főkapitány, akinek Csizmás Pál már ekkor érdekes esetté változott.

A jámbor férfi ugyanis egyre azt hajtogatta, hogy a maga s koronáját nem bánja, de azt szörnyen rösteli, hogy a jó pajtása tenger sok pénzének is lába kelt.

Green főkapitány azonnal utasítást adott az inspekciónak detektívnek, hogy kezdje meg a nyomozást, menjen ki a tett színhelyére és — motozza meg Csizmást.

A vallatásnál az tűnt ki, hogy Csizmás Pál nem annyira szent, mint inkább — betörő.

A detektív a Három csillag szálloda ragyogó üstökösének lajblélésében bevarrva megtalálta az ő jó barátjának 120 koronáját, melyeket azért nem vitt magával Morodára, nehogy valamilyen muriba keveredjék és a torkán usztassa el.

Csizmás Pál, aki mint a pajkos gyermek lépve sződjére akadt madárka, még egyideig vergődött, kapálódzott a bűnösség ellen, meg-törve adta meg magát.

Azért való ő azon Azrák közül, akiket mikor feljelentenek — letartóztatnak.

AZ ELSŐ SZEREP.

*

Beszélgetés Balla Irénkével.

Arad, január 7.

— Hogy mit értek az első fellépés előtt? Bizony, szerkesztő ur, ezt nagyon nehéz lenne leírni, vagy elmondani. Különösen olyan valakinek, mint én, aki nem tud írni, s a kire talán holnapután azt fogják mondani, hogy beszélni se tud... Az egyik pillanatban úgy érzem, mintha az egész világ szemem rajtam függne és szigorú pillantással várna, hogy mint üt ki a holnapi debütum. A következő pillanatban — s ezek a józanabb pillanataim — nevetek magamon. Dehogy vagyok én a világ közepe. Vagy megtapsolnak, vagy felszűlök, — s a világ tovább forog s magával visz egy sor szép akaratot, meg álmat...

Ezeket mondta Balla Irénke, a szőke aradi kis asszony, aki holnap lép föl először a színpadon, Gyurkovics Mici szerepében. Aztán, a többi kérdésekre így folytatta a beszédet:

— Igen már régóta vágyom a színpadra. Hogy ez előbb nem teljesült? Ne fagyassanak, félek, hogy azt mondják, hogy most is korán jövök. Elég az hozzá, hogy most megkezdtem, s csak az a kérdés, hogy lesz-e folytatása?

— Delli, aki a Gyurkovics lányokban a partnerelem lesz azt mondja, hogy nincs mitől tartanom, s én be fogok válni. Delli nagyon kedves ember, s a bátortására én nem állhattam meg, hogy ezt ne mondjam neki: „Kedves Delli ur, én ugy vagyok magával, mint a fiatal ember a férjével, aki a házasság életét dicseri, s buzdítja a fiatal embert, hogy vásson ő is bele. A fiatal ember pedig nem tudja: vajjon őszintén dicseri-e az a házasságot, s jóakarattal akarja belevenni, vagy pedig azt akarja, hogy mások is harapjanak bele a keserű gyökérbe. ha már neki azon kell rágólnia? Delli ur, talán maga is haragszik a mesterségére s bosszúból azt akarja, hogy mások is szenvedjék meg?”

— Ebből, amit elmondtam, nagyon könnyű kiolvasni, hogy drukkolok, izgatott vagyok. De lássa, azért ki merem mondani a nagy közvélemény előtt is: valami erős önbizalom van mégis bennem. Tudom, hogy szerénynek illik lennem, de ha ez az önbizalom nem gyűrte volna le a szerénységet, sohasem jutottam volna el a holnapi lépésig. En, igen, azt hiszem, hogy van tehetségem. Ezt mások is mondták s holnap fog elválni, hogy ezek őszin-

tén mondták-e, vagy pedig becsaptak. S a színpadra nem az illúziók hajszoalása, nem az ábrándok vittek, hanem az az önbizalom, — nem bánom, nevezze elbizakodottságnak — hogy belőlem lehet színész. Sokat tanultam, sokat dolgoztam ezen akarat mellé, hát talán mégse leszek egészen „vad” a színpadon.

— A Gyurkovics Micit mért választottam első szerepnek? Nagyon egyszerű: mert jó szerep. A színtársulat egyik okos tagja azt mondta előttem: a jó szerepek nagyon veszedelmesek a kezdőkre. Igaz, hogy a szerep kiválóságai kipótolják, ha a művészetnek valami hiba van, de a nagy szerep a kis művésznőt agyon is nyomhatja. Hát én nem félek. Csak az első percekben lennék túl...

— Pedig nem is ez az igazi zsánerem, — ha ugyan a debütálás előtt szabad illyesmiről beszélnem. Igazában szubretnek készülök s ha holnap valami baj ér, valószínűleg föl fogok lépni a Tavasz szobalány szerepében. Már körülbeül tudom is. Aztán rengeteg sok kuplét, könnyű dalt tudok énekelni. Eddig csak egy „házi használatra” énekeltem ezeket, hát nem udom, hogy nagy publikumnak tetszeni fog-e.

— Minden, minden a holnaptól függ. Színésznek leszek-e, mikor, hogy hova szerződöm, — erről szinte gondolkodni se akarok holnapig. Ha most tanulnám a történelmet, bizonyosan azt mondanám: A világtörténelem két korszakra oszlik: az egyik 1908. január 8-áig tart, a másik azon túl — a világ végéig.

— Pedig tudom, hogy még a holnap se az igazi döntő. Amikor valaki az ismerősei, barátai, sőt rokonai között lép fel először a deszkákra, azt mondják, hogy nagyon sok szerepe jut a jóakarattal, az elfogult gyöngeségnek, a becéző, elnéző kritikának. Az igazi fokmérője a művészetnek, ha a színész idegenül, egymagában áll az „ezerfejű Cézárral” és a hatalmas kritikussal szemben és kap ezektől ítéletet. Majd talán erre is idő jut...

Erre már az intervjuló vette át a szót.

— Mondok én, kisasszony, egy másik, szintén aradi származású művészről egy aumát: Gál Gyuláról. Mikor már Gál Gyula nagy művész volt, a Nemzetinél, egyszer lejött vendégazerepelni. Az előadást megnézte a művész apja, Gál Lipót, a néhai derék aradi optikus. S mikor a felvonás végén felzudult a tapsvihár, az öreg a színpad mögé lépett. S a fiától, mikor az öltözőjébe lépett, azt kérdezte: „Mondd csak Gyula, — jól tapsolnak?” Hát mi meg majd azt mondjuk a publikumnak: „Hölgyek és urak, az önök lelkiismeretétől függ, hogy valaki hivatottsággal kerül-e a színpadra, vagy pedig valakit pusztán jószívűségből a rögzös pályára ugrasztanak. Hát, tisztelt publikum, — most jól tapsolj, — vagyis: őszintén és becsületesen tapsolj!”

HIREK.

Az új bán.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, január 7.

A karácsonyi szünet alatt a szorosán vett politikai eseményekről kevés szó esik. A közvéleményt most főleg a horvát kérdés foglalkoztatja, amelyben mindössze annyi fordulat állott be, hogy *Rakodczay* Sándort, néhány havi dicstelen és eredmény nélküli működése után állásától felmentik és utódja egy Horvátországban igen szimpatikus politikus: Rauch Pál báró lesz. Akik azonban a személyváltozástól valami nagy eredményt várnak, azok előreláthatólag csalódnak fognak, mert az új bán kijelentette, hogy nagyjában és egészben magáévá teszi *Rakodczay* programját. Ez a program pedig teljességgel nem alkalmas a konfliktus elsimítására, mert nem enyhíti a horvátok legfőbb sérelmét: a vasuti szolgáltatási pragmatikát.

A magyar képviselők nagy része a karácsonyi ünnepek után kerületébe utazott a választók hangulatának kipuholására, amely épenséggel nem kedvező a koalíciós kormány mai működésére nézve.

Távirati értesüléseink:

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter lakásán ma délelőtt miniszteri tanácskozás volt, amelyen **Rauch** Pál báró, a kinevezendő bán is részt vett. Rauch báró ez alkalommal előterjesztette programját, amelyet kedvezően fogadtak és teljes megállapodás jött létre a kormány és a leendő bán között. E tanácskozáson azonban nem terjesztette elő Rauch báró az osztályfőnökök kinevezését. Részletes programját csak Zégráiban fogja később meghatározandó időben nyilvánosságra hozni. A vasuti pragmatika dolgában Rauch bárónak az az álláspontja, hogy ez a regnikoláris bizottság elé tartozik. Az új bán egyelőre Budapesten marad és folytatja tanácskozásait a követendő eljárásra nézve **Wekerle** miniszterelnökkel. Csütörtökön fogja letenni a király kezébe a hivatalos esküt és másnap jelenik meg kinevezése a hivatalos lapban. Az új bán kinevezésével egyidejűleg fog megjelenni **Rakodczay** Sándor, a jelenlegi bán felmentése. Rakodczay távozása alkalmával nagyobb kitüntetésben részesül, valószínű, hogy titkos tanácsossá fogják kinevezni.

— **József főherceg a királynál.** Bécsből jelentik nekünk: **József** főherceg ma reggel 1/2 7 órakor Budapestről ideérkezett és 6 felsége délelőtt 11 órakor Schönbrunnban külön kihallgatáson fogadta. A főherceg délután 3 órakor visszatér Budapestre.

— **Utődfélszázezer koronás kölcsön.** A holnapi közgyűlés dönt a felett, hogy Arad város melyik pénzügyintézetnél vegye fel a 445.668 koronás kölcsönét. A pénzügyi bizottság ma délelőtt **Varjassy** Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében tárgyalta a pénzügyintézetek ajánlatát is. Legmegfelelőbb ajánlatot az Aradi Első és az Aradmegyei Takarékpénztár nyújtotta be, a melyek hajlandók a kölcsön felösszegét a mindenkoros osztrák-magyar bank váltóleszámitolási kamatlábjánál egy százalékkal magasabb kamattal folyósítani. Minthogy a bizottság tagjainak és a polgármesternek információja szerint a két pénzügyintézet ajánlata előnyösebb a Pesti Hazai Takarékpénztár ajánlatánál is, a pénzügyi bizottság javaslatba hozza, hogy a közgyűlés a két nevezett intézettel kösse meg a kölcsönügyletet.

— **Halál a tárgyalóteremben.** **Kecskemét**-ről táviratozzák: **Kálmán** Péter törvényszéki bíró ma délelőtt a tárgyalóteremben hirtelen rosszul lett, néhány perc múlva meghalt. Halála általános részvételt kelt.

— **Nagy sztrájk Fiumében.** **Fiuméből** jelentik: A magyar-horvát tengerhajózási részvénytársaság alkalmazottai körében sztrájkmozgalom van kitörőben. Okot erre az szolgáltatott, hogy a társaság igazgatósága nem akarja az alkalmazottak követeléseit teljesíteni. A munkások és tisztviselők még új év előtt fizetésrendezést kértek, amelyet a vezetőség csak részben és azért teljesített, mert különben a sztrájk már január elsején kitört volna. Az alkalmazottak azonban nem elégedtek meg ügyük illetően elintézésével és ennek következtében Fiumét most általános sztrájk veszedelme fenyegeti. Az igazgatóság

megvonta alkalmazottaitól és azok családtagjaitól a szabadutazás kedvezményét és az eddigi előléptetéseket is visszavonta. A társaság tisztikara és az összes hajóskapitányok most szervezik az újabb sztrájkmozgalmat. A sztrájkolók követelik a nyolc órai munkaidőt, a szolgálati pragmatikát és a drágasági pótlékot. Ha az igazgatóság e kérelmüket nem teljesíti, nagy zavarok várhatók a társulat adminisztrálásában és az egész országra kiható forgalmi akadályok származnak. Az igazgatóság tárgyalásba bocsátkozott az alkalmazottakkal és valószínű, hogy sikerül az ügyet békés uton elintézni.

— **Eljegyzés.** **Holländer** Lipót dr. fővárosi ügyvéd, **Holländer** Sámuel eszermői nagybirtokos, megyei törvényhatósági bizottsági tag fia eljegyezte **Fáy** Irénke kisasszonyt, **Fáy** Samu dr. békéscsaba tekintélyes ügyvéd leányát.

Iványi Sándor, a Magyar földművelésügyi társaság ügyvezetője, Budapestről, eljegyezte **Grimm** A. József előkelő aradi vállalkozó leányát, **Adrienne** kisasszonyt.

Gromás Alajos nyomdász eljegyezte **Horváth** Mariska kisasszonyt Aradon.

— **A bosnyák katonaság új uniformisa.** **Budapesti** tudósítók jelentik: Érdekes újítást léptetett életbe a hadvezetőség a közös hadsereg bosnyák ezredében. A bosnyák legénység tudvalevőleg vörös fezt visel, amely katonai célokra felette alkalmatlan, de a hadvezetőség a mohamedán származású legénységére való tekintettel, eddig nem intézkedett a fezt viselésének megszüntetése iránt. A bosnyák ezredek legénysége azonban, amelynek egy része Budapesten, Gráczban és Bécsben állomásozik, tényleg rendkívül sokat szenvedtek a hideg miatt és a kórházak telve voltak beteg bosnyák katonákkal. Ma a budapesti bosnyák ezred katonái között fekete posztóból készült felkötőket és szürke gyapjuból készült fejkötőket osztottak ki. A fővárosban ma reggel vonult ki először ilyen felszereléssel a bosnyák ezred, mindenütt nagy feltűnést keltve.

— **Nagy zivatarok.** Berlinből jelentik: Tegnap este tíz óra felé téli zivatar zúdult a városra. Előzőleg a hőmérő hirtelen nagyon megváltozott. A hőmérő higanyoszlopa rohamosan emelkedett és langyos eső permetezett. Az utca kövezetének nedvessége azonban csakhamar veszedelmes jégkéreggé változott át, ami nagy forgalmi zavarokat idézett elő. Többek között a magas vasut forgalma is megakadt. A sodronyokra lerakódó jég rövid zárlatot okozott és a vonatok mellett magas lángok csaptak fel. A forgalom órákig szünetelt. — **Hamburgból** jelentik: Tegnap este egy nyugati vihar a városban nagy forgalmi zavarokat okozott. Ólmos eső esett és a kövezetet borító síkos jégrétegen emberek és lovak elestek. Eközben számos sebesülés történt. A vihar az Elbén annyira összezorlasztotta a jégtáblákat, hogy a hajók sem előre, sem hátra nem mozdíthatók.

— **Főuri vadászat.** Báró **Solymosy** Lajos főrendiházi tag, Mlaka erdejében teljesen szűk körű vadászatot rendezett, melyen részt vettek: a **Woraciczky** grófok, **Porcia** Lajos gróf, **Bohus** Lajos báró, **Fábián** László volt főispán, **Solymosy** Jenő báró. A vadászat, tekintettel a gyenge vadállományra, elég szép eredménnyel végződött. Lőttek 24 nyulat, 6 fácánt, 5 rókát és 4 őzet.

— **Nagy munkáskizárás.** London-ból táviratozzák: A gyapotszövők egyesülete 500 tagjához körlevelet intézett, amelyben közli, hogy a szavazás a munkások kizárását eredményezte és ennél fogva a szövögyárakat felszólítja, hogy munkásaiknak január 18-án egy hétre mondjanak fel.

— **Változások a Timesnél** London-ból táviratozzák: Hír szerint tárgyalások folynak abból a célból, hogy a Times lapvállalatot korlátozott felelősséggel társasággá alakítsák át **Walter**rel, az eddigi kiadóval az élén. A kereske-

delmi vezetést **Pearson**, a híres ujságkiadó vállalná vezérigazgatóként magára. A lapnak jellge változatlan fog maradni és úgy mint eddig, pártpolitikától távol fog állani.

— **Egy volt primadonna öngyilkossági kísérlete.** **Harkányi** Gizella, az ismert primadonna, amint Pécsről jelentik, morfiummal öngyilkosságot kísérelt meg. Az öngyilkossági kísérlet oka az, hogy **Bihari** Ákos kecskeméti színház igazgatójának 4000 koronát kölcsönzött, amiért az első helyen engedett neki foglalást a díszleteire. **Bihari** azonban, aki, mint a kolozsvári **Nemzeti Színház** tagja nyerte el a kecskeméti színházat, **Janovics** Jenő dr. kolozsvári igazgató volt szegedi díszleteivel rendezkedett be, amelyekre **Janovics** a vételár teljes lefizetéséig a tulajdonjogot magának fentartotta. Amikor tehát — mivel **Bihari** fizetni nem tudott — árverésre került a sor, a művésznőt az a szomorú meglepetés érte, hogy foglalása nem ér semmit s hogy a pénze elveszett. Ez annyira elkészerítette, hogy morfiomot ivott. Szerencsére hamar észrevették az esetet s mentőket hívtak, kik gyorsan alkalmazott segéllyel megmentették s beszállították a kórházba.

— **Az automata ember.** A főváros utcáit néhány hónap óta egy roppant ronda alkotmány ékteleníti el. Egy ronda kis fehérre meszelt bódé, amelynek sok apró ablaka és minden apró ablakában cukor van. Ha az ember a külföldi nyílásokon egy-egy tízfiliérest bedob, alul kijön a kívánt cukor, még pedig pontosan, hiba nélkül, azonnal. Mondották is az emberek: Ez az automata ugyszólván undorító, de pontosan működik. Tegnap a hordozható automatát kicsinyek és nagyok öröme a Váci ut 2. számú ház előtt állították föl. Az automata egy ideig jól működött: bevette a bevenni és kidobta a kidobni valót, de egyszerre megszűnt működni és akárhogyan dönggették is az emberek oldalát, ki nem adott többé egyetlen darab cukorkát sem, de a pénzt is megtartotta. Lévén ez csúf, a károsultak a közeli rendőrhöz fordultak jogorvoslatért. A rendőr ismerve az automata nyitját, kinyitotta az ajtaját és belül találta **Rozmics** András napszámost részint megfagyva, részint berugva, eszméletlen állapotban. A ronda automatának titka ugyanis az, hogy belül egy napszámos szedi a huszfiliéreseket és tolja ki a cukrot. Ebből áll az egész szerkezet. De ennek a szerkezetnek árt a fagy is és ennek ellenszere a pálinka. **Rozmics**ot a mentők vitték el, a ronda automatát pedig a gazdája.

— **Merénylét egy trafikban.** **Kolozsvárról** táviratozzák: **Müller** Dávid iparossegéd ma reggel vásárlás ürügye alatt betért özv. Grüné dohányüzletébe. Az üzletben egyedül a tulajdonos leánya, **Grün** Ilona tartózkodott. Mikor a leány megfordult, hogy a kért szivarokat elővegye, **Müller** megtámadta és fojtogatni kezdte. A leány már-már eszméletét veszítette a merénylő kezei alatt, amidőn egy cseléd leány lépett be az üzletbe. Amint ezt **Müller** látta, elengedte áldozatát és futva igyekezett menekülni, a cseléd lármájára azonban a rendőrök és az utcai közönség üldözőbe vették. Mikor **Müller** látta, hogy nincs számára szabadulás, revolvert rántott és agyonlőtte magát.

— **Megfagyott.** **Oltván** János f. hó 4-én este teljesen berugott állapotban ment haza szegény-pusztai lakására. Egy szérus kertben a széna boglyára feküdt s ott nyomta el az álom. Reggel eszméletlen állapotban megfagyva találták a pusztához tartozó munkások. A mentők, a kik a kórházba szállították, éleslőgetni próbálták, de mire a kórházba beszállították, meghalt.

* **Az Aradvidéki Tanítóegyesület** aradi fiókbizottsága e hó 9-én d. u. 2 órakor a Kosuth utcai fiúiskolában ülést tart, melyre az egyesület tagjait, valamint a tanügy iránt érdeklődőket ez uton hívja meg — az elnökség.

— **Nyilvános köszönet.** Az aradi Állatvédők hálás közönsége üket nyilvánítja **Neuman** Testvérek, az aradi **Széchenyi**-gőzmalom igazgatósága, **Funkelstein** József, **Nemes** Géza, **Steiner** Ferenc uraknak, kik szivesek voltak a tél folyamán eleségre szoruló madarak etetésére eleget adni.

— **Munkások vasárnapja.** Az aradi Nemzei Szövetség munkásképző intézménye vasárnap tartotta a Weltzer János-utcai polgári iskola nagytermében a hatodik szak- és szórakoztató előadását. Nagy közönség zsúfolásig töltötte meg a termet. Szerinka Vilmos úgyszólván előadott szavata után Kovács Vince h. iskola-felügyelő tartotta meg előadását a XVI. és XVII. század műveltségi állapotáról. A nagy történelmi és zékei előadott tanítást élvezettel hallgatta a közönség s tapssal adott hálójának kifejezést. A legközelebbi előadás f. hó 12-én lesz. Az Uránia műsorából, „A kurucok”-ról lesz előadás.

— **Amerikai rablótörténet.** Russewilleből (Kentucky állam) táviratozzák: Ma reggel mintegy száz lovasrabló jelent meg a városban, lefegyverezték a rendőrfőnököt és három rendőrt, dinamittal felrobbantottak két dohánykereskedést, valamint más üzleteket, felgyújtották azokat és lövéseikkel három személyt megsebesítettek. A táviróhivatalnokokat, valamint a rendőroket a rablók három órán át fogva tartották. Eddig szól az amerikai távirat, amely még a Bret Harte kaliforniai történeteiben is szokatlan rablótörténetéről ad hírt. A száz lovasrabló megszégyenítette vakmerőségében Róza Sándort és Savanyu Jósikát, eredetiségében a köpenicki kapitányt, az igazit és a bécsi köpenicki hadnagyot is. Az amerikai rablók alaposan lefőzték ó-világbeli kollegáikat, feltéve, hogy a hír igaz és nem az Arizona Kicker című közismert ujság karácsonyi mellékletéről került a russewille-i táviróirodába.

— **Rum compositio** 1 literhez 20 kr. *Litör* aroma 1 literhez 80 kr. Vojtek és Weisznál. 191

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Gazdasági szakelőadás Pécskán.** Az arad-vármegyei gazdasági egyesület vasárnap Pécskán, a gazdakör nagytermében díszgyűlés keretében gazdasági szakelőadást rendezett, melyen a pécskai kis gazdaközönség szokatlan nagy számmal jelent meg. A readkivüli díszülést Kuruncsi Sándor gazdaköri elnök nyitotta meg, utána Bajtay Mihály dr., majd Nagy Orbán dr. jószágigazgatósági fogalmazók tartottak szociálpolitikai kérdésekről tanulmányos, amellé igázán lelkes és nagyhatású beszédeket, melyeknek során gyakran hangzott fel a lelkes éljenzés. A díszülés keretén belül bőven kijutott az éljenzésekből *Vásárhelyi József* gazdasági egyesületi elnöknek, valamint *Bajtay Mihály dr., Nagy Orbán dr.* előadóknak és *Keller Iván* ügyvezető titkárnak is. A gazdasági előadások meghallgatása céljából Aradról is több előkelő uriember rándult át Pécskára. A gazdakör a díszülésből kifolyólag *Darányi Ignác dr.* földművelésügyi miniszteri táviratilag üdvözölte.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Uj-Arad, január 7.

A román ünnepek következtében a mai hetipiác gyéren volt látogatva, úgy, hogy alig 100 mm. buza és ugyanennyi tengeri került előadásra.

Elkelt a mai piacon:

100 mm buza 11.70—80

100 mm. tengeri 6—6.05

Az árak koronában 50 kilogrammonként értendők.

Budapest. áru- és értéktőzsze.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, január 7.

Készaru 15—20 al olcsóbb. Amerika $\frac{1}{4}$ -el olcsóbb. Kínálat, vételkedv korlátolt.

Az árak 50 kilónként számítva

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra	12.76—12.77	12.55—12.56
Buza októberre	10.46—10.47	10.27—10.28
Zab áprilisra	8.28—8.29	8.17—8.18
Rozs áprilisra	11.34—11.35	11.08—11.09
Tengeri májusra	7.13—7.14	7.08—7.09

Zárni 5 órakor:

Oestrák hitelrészvény	635.25
Magyar hitelrészvény	759.75

Nemzeti Színház.

Szerda, 1908. évi január hó 8-án:

B. bérlet. (B. bérlet.)

Balla (Barts) Irén vendégfelléptével:

A Gyurkovics-leányok.

Életrajp 4 szakaszban. Irta: Herczeg Ferencz.

SZEMÉLYEK:

Gyurkovicsné Szilágyi B. Radványi báró Kesztyer Ede.
Katalin, leánya K. Kápolnay Gida, gyámfia Faludy K.
Ella, leánya Zalay Margit. Horkai Feri Delli Lajos.
Mici, leánya Balla Irén. Jankó, inas Levey Leo

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Ma szerdán, 1908. január hó 8-án

Műsor:

1. Mükedvelő fényképész.
2. Rossz uton.
3. Kedves egészségére.
4. Visszatérő csapat.
5. Vigyázz! Törékeny!
6. Szóktetés a Szerailból.
7. Pajkos fiú.
8. Rabszolgálet Amerikában.

Előadás kezdete 5, 6 és fél, 8 és fél órakor.

Cukrászda.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara látszik.

IDEGENEK ARADON.

— Január 7. —

Fehér Kereszt-szálloda. Lakner István dr. ügyvéd Budapest. — Fischer Mór mérnök Budapest. — Gorka József mérnök Pozsony. — Boda Lajos mérnök Pozsony. — Rettman Róbert kereskedő Szeged. — Petkó István birtokos Zombolya. — Róna Géza igazgató és családja Visegrád. — Molnár Pál igazgató és neje Visegrád. — Berényi Imre gazdasági Tolna. — Révész Mihály joghallgató Kolozsvár. — Sebestyén Alfréd joghallgató Kolozsvár. — Vinkler József hivatalnok Szabadka. — Juász Imre mérnök és neje Kassa. — Kovács Vince mérnök és neje Kassa. — Steiner Jenő gazdálkodó Versec. — Popovics József és családja Zenta. — Angyal Márton kereskedő Kikinda. — Rézsa Béla gyakornok Debrecen. — Ráth István igazgató Selmecbánya. — Komlósi Ignác kereskedő Makó. — Fenyves Sándor kereskedő Makó. — Vadas Ferenc hivatalnok — Beibencsei A. utazó Budapest. — Fuchs Ármán utazó Budapest. — Haiman József utazó Budapest — Delfin Samu utazó Budapest. — Somogyi Lajos utazó Budapest. — Friedman Sándor utazó Budapest. — Duneitz Andor utazó Budapest. — Nemény Andor utazó Budapest. — May Samu utazó Budapest. — Franer Karola utazó Budapest. — Deutsch Zsigmond utazó Bécs.

Központi-szálloda. Eis'er Janka magánzónó Budapest. — Wellisch Jakabné magánzónó Budapest. — Homoláics József birtokos Glemboka. — Zerkovitz János birtokos és neje Budapest. — Zárai Samu főmérnök és neje Budapest. — Biró Géza dr. gyógyszerész és családja Kolozsvár. — Venter Viktor dr. ügyvéd és neje Buttyin. — Berger Miksa t. p. igazgató Temesvár. — Tarján Géza birtokos Vukovec. — Tefert Róbert gyógyszerész Elek. — Patics András közjegyző Nagyvárád. — Steiner Samu kereskedő Borossebes. — Moldován L. M. mérnök Budapest. — Meyn Vilmos mérnök Berlin. — Kovalik József szálló birtokos Jásznagykun-Szolnok. — Linzer Pál hivatalnok Budapest. — Klein Ignác lókereskedő Szerbitibe. — Merbl Róbert műépítész Temesvár. — Grünbaum Adolf utazó Budapest. — Fein László utazó Budapest. — Steiner Lajos utazó Budapest. — Grünvald Samu utazó Budapest. — Eusemberg Leó utazó Budapest. — Kemény Ignác utazó Budapest. — Szabó Imre utazó Budapest. — Eliás József utazó Budapest. — Róna Frigyes utazó Budapest. — Ifj. Virányi Imre utazó Budapest. — Sugár Andor utazó Budapest. — Spieller Arthur utazó Krakkó. — Harkányi József utazó Budapest. — Klein Jenő utazó Budapest. — Brandt Leó utazó Budapest. — Hauptman Lajos utazó Budapest. — Braun Lajos utazó Budapest. —

Vass-szálloda. Höcker H. utazó Budapest. — Ferenczy József utazó Budapest. — Wodianer Imre Budapest. — Surányi József utazó iparos Birta. —

Vekerdi K. könyvelő Bardos. — Soványi Imre hivatalnok Szeged. — Szeberényi Elemér birtokos Horgos. — Löfler Tivadar utazó Budapest. — Hönig Gyula utazó Budapest. — Hahn Ede utazó Budapest. — Sáfrány Imre iparos Pakonyhát. — Bökeny Dezső hivatalnok Dezsőháza. — Herman Béla utazó Szeged.

NYILTER.

Dr. Seidner Frigyes

ügyvédi irodáját

Aradon, Szabadság-tér 9. sz.

164

házban

megnyitotta.

Mindenkinek

ingyen

megküldjük, ha azt levelező-lapon kéri, diszes 54×76 cm. nagyságu

falra

lapnaptárunkat

amely hivataloknak és irodáknak nélkülözhetetlen.

Mindeddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor.
fehér 3 kor.

Maager Vilmostól

Bécs. 2451

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueráriában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,

III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek.

Kapható Aradon Földes Kelemen gyógytárában

Legideálisabb szer az arc és kéz bőrének ápolására az

„AZOR“

mely a legkényesebb követelményeknek is teljesen megfelel.

Orvosilag ajánlva.

Kapható a gyógyszertárakban és gyógyszerüzletekben.

Főelárúító hely: 31

WOJTEK ÉS WEISZ
gyógyszertár nagykereskedő araknál Aradon.

Egy üveg ára: 1 korona 20 fillér.

Több mint 25 év óta elismert legelőcsőbb bevásárlási forrás!

Kilényi C. és Társa

átval. kézmű, rövidaru és szabernemű üzlete

„kék golyóhoz“

Arad, József főherceg ut II. szám
(Karolina-utca sarkán.)

Nagyon olcsó árban árusítanak, vásznak, divatszövetek, blous selyem, barchetek, trikó ingek és nadrágok, sapkák, keztyűk, harisnyák, cipők: gyermek-ruhák, női és férfi ingek, nyakkendők, ágyszerítők, paplanok, esőernyők, stb.

Legelőcsőbb bevásárlási forrás!

Köhögés

Rekedtség

Elnyálkásodás

ellen páratlan jó hatású szer a

TUSINAL CZUKORKA

ára egy nagy doboznak 60 fillér

Idegesség

Vérszegénység

Soványág

ellen elismert kitűnő hatású szer a

Dr. DURÁN-féle száraz

MALÁTA KIVONAT.

E kiváló hatású tápszer különösen hizláló kuránál legjobban bevált. Rendkívül kellemes ízénél fogva a gyermekek is örömmel veszik be. Bevehető az **tejbe, kávéba, levesbe, teaiba, borba, stb.** ára egy nagy üvegnek **2 korona.**

Egyedüli főraktár: 241

HAJOS ÁRPAD

gyógyszertárban

Arad, Andrassy-tér 22., a megyeházzal szemben.

Fogorvosi

és

fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házában

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtéteket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

341 fogorvos.

Kitűnően égő nagy hőfokú

HAZAI KÖSZÉN

mm.-ja 3 kor. 40 fill.

házhöz szállítva (legalább 5 mm. vételnél) 3.60 kor.

Kapható!

Engel Gyula

Boros Béni tér 29. és Lövész utca I. a.

üzleteiben.

Telefon 521. és 175. 13

Városi hirdetések.

51—1908. kh.

Hirdetmény.

Értesitem Arad város közönségét, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 100655. VI. A./1907. sz. rendeletével Arad állomáson a kirakott árukat, a pályaudvarról való elfuvarozását, illetve az elfuvarozással járó munkálatok végzését, további intézkedésig vasárnapokon is egész napon át engedélyezte.

Arad, 1908. évi január hó 3-án.

Serlot,
főkapitány.

199/908. kh.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a nagyméltóság földmivelésügyi m. kir. minister tekintettel az idej mostoha termésre a szegényeknek a családi erdőben a hulladék fának ingyen szedését engedélyezte.

Felhívom tehát mindazokat, akik ezen kedvezményben részesülni óhajtanak, a kapitányi hivatalnál jelentkezzenek, hogy az ott kiállított igazolvány alapján a faszedésre a családi m. kir. erdőgazdálkodásról az engedélyt megkapják.

A hulladékfa szedésre az engedély hetenkint csak egy napra esőtörtekre adatik ki.

Ezen kedvezményben azonban csak azok a szegények részesülnek, akik az utóbbi 3 év alatt erdei kihágást nem követtek el.

Arad, 1908. évi január hó 4-én.

Serlot,
főkapitány.

403'6—1907. sz.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város vámszedésére vonatkozó engedély okiratának „Függelékét“ a nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi Ministernek 104863—1907. sz. a. kelt rendeleténél fogva ezennel a következőkben tesszük közzé:

II. Függelék.

Az Arad szab. kir. város részére kövezet vámszedési jog gyakorolhatására nézve az 1894. évi július hó 14-én 49155. sz. a kelt kereskedelemügyi miniszteri rendelettel kiadott engedély okirathoz, illetve az 1900. évi október hó 23-án 72346. szám alatt kelt kereskedelemügyi miniszteri rendelet kapcsán kiadott „Függelék“-hez:

A belügyminiszter urral egyetértőleg megengedem Arad szab. kir. város közönségének, hogy az általa a fentebbi Engedélyokirat illetve a fennebbi „Függelék“ alapján gyakorolt kövezetvámszedési jogot a „Függelék“ érvényességi időtartamának lejáratát napját követő naptól azaz 1907. évi január hó 1-től számítandó hat éven át, tehát bezárólag 1912. évi december hó 31 ig, az említett Engedélyokirat-ban és „Függelék“-ben megállapított feltételek szigorú betartása mellett és az ugyanazokban megállapított vámszabályzat alkalmazásával gyakorolhassa.

Budapest, 1907. évi december hó 23-án. A miniszter helyett Saterényi s. k. államtitkár, P. H.

A városi tanács.

23193—1907. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszteriumhoz beérkezett hivatalos jelentések szerint az Észak-amerikai Egyesült Államokban pár héttel ezelőtt beállott gazdasági válság az ipari, bányászati és egyéb vállalatok egy részét üzemük teljes beszüntetésére, másokat pedig arra kényszerített, hogy munkaerejüket felére apaszszák, vagy munkásaiknak az eddiginél tetemesebben csekélyebb bért fizessenek.

Az ennek következtében beállott munkahiány, más gazdasági zavarok és az illető vállalatoknak azon eljárása, hogy elsősorban az idegen munkásokat bocsájtják el, tömegesen térítik vissza Európába és különösen hazánkba azokat a munkásokat, kik az utóbbi évtizedek folyamán az Egyesült Államokba kivándoroltak.

Megbízható adatok szerint Hamburgban 6000, Brémában 3870, Antwerpenben 2300 visszavándorló érkezik meg a legközelebbi időben Európába. Ezen kivándorlóknak körülbelül fele a magyarok közül való, miért is ismételtlen figyelmetem mindazokat, kik az Észak-amerikai Egyesült Államokba kivándorolni szándékoznak, hogy ezen tervüktől saját jól felfogott érdekükben álljanak el, mivel kivándorlásuk által ezidőszent csupán anyagi károsodásuknak és testi épségük veszélyeztetésének teszik ki magukat.

Arad, 1907. évi december hó 10.

Green Mándor, s. k.
h. főkapitány.

87938—1907.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy azon 14—16 éves ifjak, akik mint hajó-suhancok a cs. és kir. hadi tengerészetbe belépni óhajtanak, az erre vonatkozó feltételekről Arad szab. kir. város katonaiügyi osztályánál nyerhetnek kellő tájékozást.

Arad, 1907. évi december hó 10-én.

Varjasny,
polgármester.

23249—1907. kh.

Hirdetmény.

A magyar királyi földmivelésügyi Minister Ur 43572/III.—4. sz. rendelete alapján közhirre teszem, hogy az eddigi tapasztalatok szerint a tuberkulin, a gumókor felismerésére kiválóan alkalmas szer és hogy annak segítségével a gumókorral fertőzött szarvasmarha állományok a betegségtől megtisztíthatók. Hogy gumókor elleni védekezésnél a tuberkulinak minél kiterjedtebb alkalmazása megkönnyíthessék, ennélfogva az állatorvosi főiskola a m. kir. bakteriologiai intézete által termelt süritett tuberkulin grammjának ára, az eddigi egy korona ár helyett 40 fillérben, a higitott (használatra kész) tuberkulin adagjának ára pedig az eddigi 40 fillér ár helyett 30 fillérben állapított meg.

Tudomásra hozom tehát, hogy a tuberkulin továbbra is a m. kir. állami bakteriologiai intézetből (VII. Hungária-körút 244.) szerezhetők be.

Arad, 1907. évi december hó 11.

Green,
h. főkapitány.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudatosításul kérjük a hirdetés alatt
vagy számozott kivételre.

Arad városában minden év egyszeri be-
írásának ára 4 fillér, vasnapi
beírásának 8 fillér. — Cselekedet kereső
vagy cselekednek ajánló apró hirde-
tés 20 szolg 50 fillér, minden további
szól 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok
50-60 fillért és 1 koronát kapha-
tok lapokat eláruló helyein.

Telefon szám: 151.

Arad városában minden év egyszeri be-
írásának ára 4 fillér, vasnapi
beírásának 8 fillér. — Cselekedet kereső
vagy cselekednek ajánló apró hirde-
tés 20 szolg 50 fillér, minden további
szól 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok
50-60 fillért és 1 koronát kapha-
tok lapokat eláruló helyein.

AKI eladni kíván

birtort, szongorát, bort, gyümölcsöt, szoborát, üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy

AKI bérbeadni kíván

birtokot, házat, vadászterületet, halászatot, telket, kocsi, lovat,

AKINEK ismeretség híján

házastársa, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, íspárra, gazdaságra, kocsisra, vinczellésre, kertészre, kulcsárra, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége.

AKI mindazokat vétel vagy bérbevételei céljából keresi;

AKI valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban érvezzék, ha az

„ARADI KÖZLÖNY” kis hirdetési rovatát használja.

Diskrét fészek levele van.

Egy 3-as Wertheim szekrény eladó. Orczy-utca 4. 369

Arad legforgalmasabb helyén

levő 11 év óta fennálló hírneves mosóda nagy vasalógépekkel felszerelve, amelyben állandóan 7-8 munkás dolgozik, betegség miatt elsejére olcsón eladó. Cim a kiadóban. 372

Dicső háztelkek

Aradgájban Kovács-utca 21. szám alatti beltelkes házam, esetleg házhelyek □ ölenként 80 krajcárjával eladó. Értekezhetni a tulajdonosnál Gájban Csorda-utca 11. szám alatt. 370

Egy fehér sárga foltos

agár kutya bitangságban találtott. Igazolt tulajdonosa jelentkezők Böhm Mór urnál Mikalaka. Telefon 607. sz. 365

Kiadó

minden órában Lipót-utca 10/a sz. ház nagy kerttel. Bővebbet özv. Gömör Józsefné Kovaszinon. 368

Napi öt kiló

édes thea vaj, teljesen gümökor mentes tehenészetemből, évi kötésre eladó. Pósta Seprős. Telefon 6. Kraloványky Kálmán 228

Rongált dobozu levélpapírokat

minden elfogadható árban kiárulít Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad. 201

Használt de jó karban levő

íróasztalok megvételre kerestetnek. Cim a kiadóban.

Intelligens

özv. urinónél jó házi koszt kapható. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Uj könyvek

50-90%-os alkalmi árleszállítással, mely 1908. február 1-ig marad érvényben. Kizárólag jó művek. Árjegyzék ingyen. Kerpel Izsó könyvkereskedése Arad. 212

Jó karban lévő

kisebb pénzszekrény megvételre kerestetik.

Ügynökök felvételnek

egy amerikai vállalat terjesztéséhez két korona óvadékkal, ügyes fiukat is felvesszünk. Megbizottak Kubina Béla, Arad, Lujza-utca 1. és Móhr Salamon, Attila-tér, 2. 389

Egy jó karban levő 2 lóerős

GÁZMOTOR jutányos áron eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Vevők és bérbevevők semmiféle jutalékot nem tartoznak fizetni.

Colophon István

ügynöksége Arad, Kölcsey-utca 3., vagy a városi kávéház.

Eszközöl szállodák, vendéglők, földek, szállók, házak bér- és eladását, valamint borok és szeszes itatok eladását. — Ugyiszinte amortisaliós kölcsönök a legolcsóbb kamat mellett kieszközölését előleg nélkül, ehhez csak a birtokiv és telekkönyvi kivonat kell. — Több emeletes magán- és bérház 8-10%-ot jöve delmező, olcsón és kedvező feltéttelek mellett eladók. — Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. 381

Szülőoltv anyok.

Fajliszta riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, duggyökérzetű bor- és csemegefajta 296

fás-oltványokat

bármely mennyiségben szállít **HÁMORY GAZDASÁG** szülőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál Deák Ferenc-utca 3. szám alatt. Telefon 229.

Földes Kelemen orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca. Végez: hügy, köpet, bélsár, gyomortartalom és hányadék, vér, koros folyadék-gyülemek, epe és hügyköképződmények, nemi szervek váladékai, torok lepedék, ondo, anyatej és korzóvettani vizsgálatokat mérsekelt díjazásért. 271

Ertesítés!

Aradon, Atzél Péter-utca sarok, a színház főbejáratával szemben, Zrinyi-utca.

Van szerencsém értesíteni Arad és vidéke nagyrabecsült közönségét, miszerint a közlegő idény beáltával raktáromat mindenemü bőrökkel felszereltem, melyből a legszébb és legjobb kivitelű 2632

uri és hölgy cipőket készítek, miért is beces rendelésüket kérem vagyok kitünő tisztelettel

Wolf J. uri és hölgy cipész.

Péntek délután szőnyeg-maradékok olcsó eladása!

Nagy maradék eladás

angol divatkelmek, mosó-flanell, különböző szörme boák verseny nélküli olcsó áron!

Rosenblüh H. és Társa. Arad' Szabadság-tér.

I. Kidder minster szőnyeg 90 cm. széles maradékban 1 frt 70 kr. méterenként.

Kirakataink szives megtekintését kérjük.

Kirakataink szives megtekintését kérjük.